

4 | 2006 JULI
TEMA | SKRIFTENS FOLK

Budskabet

TIDSSKRIFT FOR BIBELSTUDIUM, TROSLIV OG MISSION

At bo i Skriften

Autoritet, autoritær, autoritativ...

Værdien af et myndigt lægfolk

BUDSKABET 4 | 2006

TIDSSKRIFT FOR BIBELSTUDIUM, TROSLIV OG MISSION

142. årg.
ISSN 0901-4802

Hjemmeside: www.budskabet.dk

Budskabet udkommer seks gange om året:
Januar, marts, maj, juli, september og november

Tryk:
Øko-Tryk 96 94 04 11

Eftertryk og citering er tilladt med tydelig
kildeangivelse.

Layout:
Amalie Puggaard Poulsen

Pris:
Abonnement: kr. 210,-
For unge under uddannelse: kr. 120,-

Udgiver og ekspedition:
Luthersk Missionsforening,
Industrivænget 40, 3400 Hillerød,
Tlf. 48 20 76 60
d1m@d1m.dk

Redaktion:
Ebbe Kaas, lærer (redaktør). Sneppevej 12, 6880 Tarm.
E-mail: lisbetkaas@mail.tele.dk
Flemming Bak Poulsen, forlagsleder, København
(redaktionssekretær)
Mikkel Vigilius, bibelskolelærer, Hillerød
Lene Due Madsen, lærer, Gudhjem
Bent Houmaa Jørgensen, afdelingsmissionær, Silkeborg

1

TEMA

Fortrolighed med "Skriftens ånd"	2
Autoritet, autoritær, autoritativ.....	6
Værdien af et myndigt lægfolk.....	10
At bo i Skriften.....	13
Rosenius som leder.....	14

ANDRE ARTIKLER

Generationernes møde i LM.....	19
Musik og moderne vækkelseskultur	22
Horisont.....	26

BUDSKABET | 4 | 2006

indhold

Tro i tiden

Omsorg og forbønssamlinger.....	28
---------------------------------	----

Hebræerbrevet

Jesus Guds søn	
– vor medlidende ypperstepræst.....	30

Troslære

Dåbens brug.....	34
------------------	----

Fortrolighed med "Skriftens ånd"

2

Af Erik Baun

"Det er ikke i hr. Møllers ånd!" Sådan har det nok lydt nogle gange i de senere år på Mærsk hovedkontoret i København efter at hr. Møller har trukket sig tilbage fra sine formandsposter. Men hvad betyder det, at "det ikke er i hr. Møllers ånd"? Det betyder, at det ikke er eller ikke sker sådan, som han gennem et langt liv som leder af Mærsk-koncernen har ønsket, at tingene skulle være. Han har på flere måder lagt en linie for arbejdet, omgangsformen, moralen, medarbejderplejen osv. Han har ønsket, at en række værdinormer skulle gælde og efterleves efter devisen: Sådan gør man, når man er ansat hos Mærsk. Og kan man ikke finde ud af det, så må man nok hellere finde en anden arbejdsgiver.

"At leve efter hr. Møllers ånd" vil sige, at man respekterer de gældende skrevne og uskrevne regler og udfolder sig menneskeligt og arbejdsmæssigt indenfor dem. Man bliver fortrolig med livet i Mærsk og gør sit til, at tingene sker "i hr. Møllers ånd". Det drejer sig ikke om øjentjenere, men om redeligt og ærligt arbejde.

Fortrolighed

Ord som tillid, tillidsfuld, sikkerhed, pålidelighed bruges til at forklare begrebet "fortrolighed". Det har også følgende aspekter:

betro sig til og søge råd hos.

Vi kender til at føre fortrolige samtaler, modtage breve, referater osv. som er stemplet "fortroligt". Vi ved, at det betyder, at det kun er møntet på en enkelt eller en mindre flok, og at det skal behandles som sådan. Det kan have fatale følger, hvis denne fortrolighed ikke respekteres og efterleves. Der er mange eksempler på, hvad der kan ske, når fortrolige oplysninger lækkes f.eks. til pressen. En forkynder må i sin forkyndelse være meget opmærksom på sine valg af eksempler fra det virkelige liv. Han må ikke på nogen som helst måde misbruge den tillid og fortrolighed, som et menneske eller en mindre gruppe har vist ham i en given situation. Bag enhver betroelse og fortrolig samtale lurer fristelsen til at komme med en sensation. Ved en fortrolig samtale åbner et menneske sig, blottilægger nogle ting, og dermed bliver det menneske sårbart. Det tager så at sige chancen, at det kan gå at vise fortrolighed, tillid.

Fortrolig med, tillidsfuld

Når vi taler om "fortrolighed med Skriftens ånd", taler vi om vort forhold til "Skriftens ånd". Men hvem eller hvad er "Skriftens ånd"? Udtrykket er lidt vanskeligt. Dels findes det ikke i Skriften (Bibelen), og diverse opslagsværker har heller ikke denne sam-

menstilling med. Ånden er Helligånden, der har inspireret mennesker til at skrive, hvad de skrev.

Når det alligevel giver mening at bruge udtrykket "Skriftens ånd", skyldes det, at den ånd, der er tale om, er Helligånden, der virker i og ved Ordet. Han sætter rammerne. Han åbner og formidler indholdet. Uden ham kan vi ikke forstå og tro det, vi læser. Uden ham kan vi ikke tro på den treenige Gud, som Fader, Søn og Helligånd, der taler til os i Skriften.

Helligånden virker, at vi både kan blive fortrolige med Skriftens ånd, indhold, budskab osv. og den virker, at vi viser Gud vor fortrolighed, tillid, og at vi tør betro os til ham og søge råd og vejledning.

Tro, lære og liv

"Skrifterne i Det Gamle og Nye Testamente:

- er indgivet af Gud, idet forfatterne har talt og skrevet under Helligåndens ledelse i Guds navn;
- er fuldt troværdige i, hvad de forkynder;
- er vores højeste autoritet for tro, lære og liv."

Sådan lyder den internationale Scripture Unions paragraf "Om Den Hellige Skrift", som også gælder for Bibellæser-Ringen i Danmark. Det bibelsyn, som her kommer til udtryk, deles grundlæggende af bevægelserne på kirkens højrefløj.

Helligåndens afgørende virke ved tilblivelsen af skrifterne i GT og NT bliver understreget.

"Højeste autoritet for tro, lære og liv". Det er ikke en ny lov, som skrives og pålægges os her, men det er den eneste naturlige frugt af tillidsfuld omgang med Guds ord. Ordet sætter dagsordenen for troen, læren og livet.

Tilbage til fortrolighed

Ud af arbejdet med Guds ord vokser fortroligheden både med Ordets indhold og ikke mindst med Gud og ham som hellig, evig og almægtig Gud.

Læsningen af og arbejdet med Bibelens skrifter åbner op for Guds verden, Guds måde at handle på, Guds måde at elske på osv. Han holder ikke noget tilbage. Han skjuler ikke noget for

os. Han viser sin vrede i al dens gru, og sin kærlighed i al dens tålmodighed, offerberedthed og hengivenhed. Han tager os med ind i fortrolighedens rum, når vi læser. Vi forstår bestemt ikke altid det, som vi læser. Ofte må vi læse det igen og igen. Ofte må vi også undervejs i læsningen bede Helligånden om at åbne Ordet for os.

Guds fortrolighed kalder på vores fortrolighed. Og jo tættere på ham vi kommer, jo mere tør vi og gør vi det, som er fortrolighedens risiko. Vi fortæller Gud mere og mere i vore bønner om vor synd, vore kampe, vor tvivl, vore bekymringer, vore fald osv. Vi tør, fordi vi har mødt Guds kærlighed i Ordet, men også hans indbydelse til at komme til ham med alt det, som vi ikke forstår, ikke kan bære, ikke kan kæmpe med alene, ikke tør eller kan tro.

I arbejdet med Guds ord bliver vi mere og mere fortrolige med Guds vilje. "Skriftens ånd" sætter sit præg på alt, hvad vi gør. Ordene "højeste autoritet for tro, lære og liv" får nu mere karakter af et privilegium. Vi er under Guds varetægt. Vi lever i fortrolighedens rum med ham. Han bliver autoriteten i vores liv – troen – læren – livet. Gud, den hellige og almægtige sætter vores dagsorden, og vi har tillid og føler sikkerhed for, at det er bedst for os. Gud er troværdig og pålidelig. Han holder ord. Han står ved sine løfter og opfylder dem. Det har Helligånden lært os gennem vort arbejde med Skriften.

Skriftens autoritet

Mange i dag, især unge, gør oprør mod autoriteter. Derfor anfægter de også Skriftens autoritet, og de har det svært med, at Skriften er højeste autoritet for tro, lære og liv. Der er så meget og mange andre, som ønsker at sætte nye normer for den kristnes liv. Gode bibelske begreber som forpligtelse, trofasthed, ærlighed, ikke seksuelt samvær før ægteskab og næstekærlighed nytolkes og omtolkes efter bekvemmelighedens laveste fællesnævner.

Troen beskrives, defineres i retning af tryghed hos Gud, der elsker mig. Det er rigtigt, men det er ikke hele sandheden. Troens indhold, at Jesus Kristus døde på korset for at sone verdens synd og for at frelse syndere, og at vi ved tro på ham bliver frelst,

høres som en kliché. For den unge spørger, hvad får jeg ud af det her og nu? Troens mål, vore sjæles evige frelse fortøner sig i aktiviteter og events af forskellig karakter.

Læren tillægges ikke den store betydning. Den sætter grænser og ikke rammer for samværet.

Jeg valgte et kort fokus på de unge, på generation Y, som de kaldes. Men en del af ovenstående om tro, lære og liv passer også på den voksne og ældre generation. Vi har det svært med Skriftens autoritet, for vi lader os naturligtvis også præge af tidens trends.

Meget af grunden til dette finder vi i den kendsgerning, at daglig bibellæsning og bøn ikke længere har en naturlig og nødvendig plads i den enkeltes dagsprogram. Vi søger ikke ind i fortrolighedens rum hos Gud, hvor han taler gennem sit ord, og vi "samtaler" med ham i stilheden og bønnen. Vi stiller os udenfor "Skriftens ånds" rækkevidde, og vi præges ikke af den.

Det mest fatale i den udvikling er, at vi samtidig med, at "Skriftens ånd" præger os mindre, bliver mere usikre og usynlige med vort kristne vidnesbyrd. Vi får ikke den oplevelse fra fortrolighedens rum, at dér modnes klarsyn og frimodighed!

Det kommer ikke af sig selv

Omgang med Guds ord lykkes bare ikke altid. Vi kan opleve og gennemleve perioder i vores liv, hvor det ganske enkelt ikke vil fungere. Og når vi kigger tilbage over sådan en periode, må vi undres over, hvor uhyggelig nemt læsningen af Guds ord gled i baggrunden og måske helt ud af vores dagligdag.

Undres, ja, men det bør ikke være en overraskelse for et menneske, som kender fortrolighedens rum hos Gud. Vi ved godt, for heller ikke det har Gud holdt tilbage for os, at Satan kæmper på alle fronter og måder for at få os væk fra det fortrolige samvær med Gud, vor himmelske Fader. Bekymringer, sygdom, arbejdspress, problemer i ægteskab og med børn, urealistiske forventninger til os selv og andre osv. En række ting, som kan forklares og måske endda bruges som grund eller undskyldning for manglende omgang med Guds ord.

Vendepunktet kommer måske i form af en formaning fra en

ven; en situation, hvor vi bogstaveligt talt tvinges i knæ; en oplevelse af tomhed; et øjeblik, hvor vi oplever, at "Skriftens ånd" slet ikke har betydning for os. Vejen tilbage ind i det fortrolige samvær med Gud kan føles tung og lang. Vi føler, at vi har svigtet fortroligheden. Og Satan gør sit for at holde os væk fra arbejdet med Ordet. Væk fra et dagligt møde med Gud i Bibelen og bøn.

Men fra vor fortrolighed med Ordet, med Gud, ved vi, at vi var ikke alene på vore afveje. Jesus, Guds søn bad for os og ønskede så inderligt, at vi måtte komme tilbage.

Vi var ikke faldet fra troen, og vi var ikke helt væk fra de helliges samfund. Vi var måske endda centralt placeret i det og havde opgaver, forkyndte Guds ord. Men vi var så optaget af det, at vi ikke tog os tid til det tillidsfulde og fortrolige samvær med Gud i hans ord og bøn.

Bibelen alene?

Indtil nu har jeg peget på Bibelen som stedet, hvor vi møder Guds fortrolighed. "Skrifterne i Det Gamle og Nye Testamente er indgivet af Gud, idet forfatterne har talt og skrevet under Helligåndens ledelse i Guds navn". Derfor er Bibelen stedet. Ikke først og fremmest og så noget mere. Gud har valgt at give os sit Ord i form af skrifterne i Det Gamle og Nye Testamente.

Men alligevel må det tilføjes, at vi selvfølgelig kan hente inspiration til livet både menneskeligt og åndeligt i anden litteratur. Her kan vi få hjælp til at forstå noget af det, som vi ikke forstår. Her kan vi finde opmuntring til at arbejde videre med Ordet. En god kommentar, trosrære, sjælesorgsbog, prædikenlære, prædiken-samling, bog om etiske spørgsmål, andagtsbog osv. kan give os meget. Men de kan aldrig erstatte arbejdet med Ordet. De kan åbne og hjælpe os til større dybde i vort arbejde, men altid skal deres budskab prøves på Ordet fra Gud.

Er vi i fortrolighedens rum med Gud, er denne prøve ikke så vanskelig. Jeg siger ikke, at det altid er nemt, men vi har, fordi vi er fortrolige med Skriften og "Skriftens ånd", nogle klare forudsætninger for at vurdere det, vi læser.

"Ethvert skrift er indblæst af Gud og nyttigt til undervisning, til bevis, til vejledning og til opdragelse i retfærdighed, så at det

Erik Baun f. 1948

Cand.theol. 1980. Ordineret 1981.

Generalsekretær for Bibellæser-Ringen i Danmark.

Tidl. missionssekretær i BDM og lærer på Børkop Højskole.

menneske, som hører Gud til, kan blive fuldvoksnet, udrustet til al god gerning,” skriver Paulus til Timotheus. Så kort og præcist kan Paulus formulere dette: Bibelen alene.

Bibellæsning

De fleste af os har nok en bestemt måde at læse i Bibelen på. Vi læser et kapitel pr. dag, vi bruger Læs Selv, Bibelnøglen eller Det Danske Bibelselskabs læseplan, eller hvordan vi nu har arrangeret os. Og det er godt! Gode måder og vaner skal vi ikke så let opgive eller ændre.

Men måske kunne vi alligevel tilføje vor bibellæsning – arbejdet med Guds ord, lidt nyt!?

I stedet for din egen bøn, inden du begynder at læse i Bibelen, kunne du bruge Salme 119. Den er opdelt i 22 lige store afsnit. Den er en enestående nedskrivning af Davids erfaring med Guds ord. Enkelte steder står der, ”jeg hader dem og dem”. Det passer dårligt i en bøn, men hvis du vender det indad mod dig selv og siger: Jeg hader det og det hos mig, så giver det god mening. Vær stille for teksten et øjeblik og gentag, hvad du særligt blev ramt af.

Følg derefter ganske nøje vejledningen i Læs Selv eller Bibelnøglen og tag den tid, som det kræver at læse teksten, tænke over den, eventuelt læse den igen, måske bede om indsigt og større klarhed over tekstens budskab, brug tid på at være stille sammen med teksten. Måske har Gud et budskab, en tanke til dig, inden du læser forklaringen i Læs Selv eller Bibelnøglen.

Led i teksten efter noget, som du kan bruge i dit liv her og nu. Bed måske om netop dette. Guds ord ”er levende og virksomt”,

og det har noget at sige til den enkelte i dag. Måske er det budskab nogle dage lidt dunkelt, men andre dage er det klart.

Brug så tid til bøn og forbøn. For mig personligt er det sådan, at når jeg har fulgt ovenstående og blot givet det den tid, som det nu måtte tage, så kan jeg næsten ikke få sagt amen, fordi der er så meget for mig selv, og så meget og så mange, som jeg bliver mindet om at bede for.

Opholdet i fortrolighedens rum gør noget godt og vigtigt ved os. ”Skriftens ånd” præger os!

Hr. Møller og ”Skriftens ånd”

Jeg begyndte med hr. Møller og Mærsk koncernen. Vi skulle møde ikke bare et billede, men en virkelighed, som vi kender fra medierne. ”Hr. Møllers ånd” er virkelighed for de ansatte i Mærsk koncernen, og de lever i den og i respekt for den. De er fortrolige med den, og medarbejderne oplever noget godt, reelt, vigtigt, værdifuldt og bæredygtigt for arbejde og liv fra ”hr. Møllers ånd”.

Vi har som troende mennesker en Ånd, som vil os meget mere og ikke mindst bringe os til et evigt mål. ”Skriftens ånd” vil øve en livsafgørende indflydelse på vores liv. ”Skriftens ånd” vil som Helligånd præge os i mødet med Guds ord og drage os ind i fortrolighedens rum med Gud, hvor Gud åbenbarer sin vilje, plan, kærlighed for os og venter på vort svar, vor fortrolighed i bøn til ham, som Vor Fader i himmelen, og vor fortrolighed med hans vilje, hans plan for syndere fra evighed til evighed, med ham som hellig, evig og almægtig Gud.

Autoritet, autoritær, autoritativ...

"Når folk fornemmer at de er enige med mig, ønsker de, at jeg skal være en stærk og synlig leder. Når de fornemmer at vi er uenige, forventer de, at jeg er åben og lyttende".

Sådan sagde en noget træt leder i en dansk kristen organisation for nogle år siden.¹ Dermed beskrev han sin egen frustration i mødet med nutidens noget blandede forhold til autoriteter. På den ene side kan man ikke uden videre beskrive vores tid som antiautoritær eller autoritetsfjendtlig, for der efterspørges faktisk lederskab. På den anden side må ledere i højere grad begrunde deres ret til at lede, og man bøjer sig ikke for dem med samme selvfølgelighed som tidligere.

Hvad er der sket? Og hvordan skal vi som kristne vurdere denne udvikling?

Tre slags autoritet

For at forstå udviklingen kan det være nyttigt at tage afsæt i en traditionel skelnen mellem tre forskellige former for autoritet:²

Formel autoritet: Det er den autoritet, et menneske har på grund af *sin position* som lærer, politibetjent, statsminister, arbejdsgiver, forælder... Love og regler giver disse mennesker ret til, indenfor hver deres område, at bestemme og udstikke retningslinier. De har i princippet deres autoritet, så længe de

besidder deres embede, og mister den, den dag de forlader jobbet. Samtidig er der en psykologisk tradition for, at deres ord i almindelighed har vægt, når de udtaler sig: læreren på sin skole, forælderen i sit hjem, statsministeren i sit land. I mange tilfælde også, når de udtaler sig om emner, der ligger langt udenfor deres egentlige myndighedsområde. Statsminister Anders Fogh Rasmussens mange udtalelser om religion kan tages som et eksempel på dette. Kristne ledere, som gennem tiderne har udtalt sig om politiske spørgsmål, kan tages som et andet.

Faglig autoritet: Det er en autoritet knyttet til det et menneske *kan*. Det er den myndighed, som den gode fagmand har indenfor sit felt. Han behøver ikke være lederen på kontoret eller i virksomheden, men de andre ved godt, at hans ord har vægt. Dette er en autoritet, som han har, så længe han kan bevise den, og den må han vinde sig igen og igen. Han beholder den ikke nødvendigvis så længe han sidder i sit job; men kan fx blive overhalet af en yngre kollega. Han mister den ikke automatisk den dag, han går på pension; men kan måske få rollen som den kloge gamle mand, man spørger til råds.

Personlig autoritet: Det er den autoritet, som et menneske har i kraft af det, som mennesket *er*: dets personlighed, udstråling og livserfaring. Den hænger ikke bare sammen med ord og færdig-

heder – og slet ikke embede – men kommer fra et sted, som ikke altid lader sig indfange i ord. Man mærker det undertiden i en forsamling, at når et bestemt menneske tager ordet, så bliver der lyttet særlig intenst. Og pågældende behøver ikke at have nogen høj uddannelse eller indtage nogen formel lederposition.

Denne autoritet må også vindes igen og igen, og er i sin natur endnu mere skrøbelig end den faglige. Den kan mistes totalt ved et enkelt fejltrin eller ved afsløringen af et hidtil skjult træk i personligheden.

Der er et kompliceret samspil mellem disse tre former for autoritet, og især de to sidste glider ofte over i hinanden. De vil findes i forskellige blandingsforhold hos forskellige mennesker.

Undertiden kan der være en næsten chokerende spænding mellem et menneskes autoritet i forskellige felter: Det kan handle om det faglige geni, som bare ikke kan få et menneskeligt samspil til at fungere.

Eller manden der kan eje stor autoritet i en sammenhæng (arbejdspladsen fx) og slet ikke have autoritet i en anden (sit hjem fx).

Den moderne udvikling

Hvis man skal beskrive den moderne udvikling, så lyder den korte version: Der er blevet større fokus på de to sidste former for autoritet og mindre på den første. Eller sagt med andre ord: Den institutionelle autoritet må i nogen måde vige pladsen for den bløde og personorienterede.

Den institutionelle autoritet findes stadig; vi har stadig en statsminister, nogle lærere, politibetjente, forældre og arbejdsgivere. Og vi retter os i stor udstrækning stadig efter dem. Hvis vi ikke gjorde, ville samfundet gå i opløsning.

Men vi er mistænksomme overfor dem.

Og mange træk i vores kultur viser, at deres betydning er mindre: Vi elsker bøger og film, som afslører dem som tomme autoriteter eller autoriteter, der misbruger deres magt.

Der findes fx en grundfigur i moderne film³ og litteratur⁴, nemlig manden (og det er ofte en mand), der har formel autoritet men falder igennem på de faglige og især personlige felter. Han bliver afsløret som et lille menneske med en meget stor magt.

Det er også en yndet vinkel i medierne at finde politiske ledere eller myndigheder, som misbruger deres magt.⁵

I det moderne samfund er det menneske, som har en formel autoritet, men mangler den faglige og personlige, en ynkelig og farlig figur. Det menneske, der gør oprør mod ham, er en helt.

Og modsat: Det menneske, der har faglig og personlig autoritet, bliver beundret og værdsat.

Den faglige autoritets større vægt ses tydeligt i medieverdenen. Det er mere reglen end undtagelsen, at nyhedsudsendelserne kalder universitetsansatte forskere ind i studiet for at kommentere begivenheder og processer. For den uafhængige forskers ord har stor vægt, og universiteterne forstås som magtfri rum, hvor mennesker udtaler sig fagligt og uafhængigt af politiske, økonomiske og religiøse interesser.⁶

Og de store personligheder får virkelig stor opmærksomhed – ofte på meget andet end det de producerer. Forfattere, filminstruktører og mennesker med et dramatisk livsforløb får let taletid, og deres ord tillægges stor vægt⁷. Medierne elsker personlige portrætter af "manden bag politikerens", "den personlige oplevelse af begivenhederne" osv. For man søger oplysninger om den personlige vægt bag ordene og handlingerne. Eller mangel på samme.

Fænomenet er meget sammensat: Negativt sagt giver det i sig selv autoritet at være kendt⁸, og at vi er blevet mere optaget af personerne end af sagerne og holdningerne. Og i praksis har det ført til, at den offentlige diskussion (undertiden: folkestemningen) for en stor del har udfyldt det magttomrum, som de formelle autoriteter har efterladt. Man kan se dette i det politiske liv, hvor den egenskab hos en minister at have gennemslagskraft i det offentlige rum ofte er vigtigere, end om han er fagligt dygtig. For magten ligger i det moderne samfund i det, som sociologerne kalder "diskursen". Det vil sige den offentlige samtale og diskussion.⁹

Mere positivt betragtet er der tale om en helt elementær menneskelig mekanisme: Vi lægger ikke bare mærke til hvad, der bliver sagt; men også hvem, der siger det. Vi søger kvaliteten bag ordene og beslutningerne.

Et lidt dramatisk eksempel på dette er Flemming Kofod-Svend-

sens vidnesbyrd om sin tro i en lang række danske medier, efter at han tragisk mistede fire familiemedlemmer i tsunamien. Der blev virkelig lyttet til ham. Ret beset sagde han ikke meget andet, end hvad mange andre har sagt fra prædikestole og i artikler.

Men i den situation kunne de ord ikke være båret af den formelle autoritet alene: Hvis man forestiller sig en kirkeleder, som stillede sig frem og sagde de samme ord som kommentar til tsunamien, ville det hurtigt – og med en vis ret – blive stempet som ufølsomt og teologiserende. Men nu blev det sagt af en mand, der havde betalt en høj pris, derfor fik det en vægt, som kom et andet sted fra end fra selve ordene.

Nu har jeg brugt en del eksempler fra det offentlige liv, fordi de er alment kendte. Men min påstand er, at samme mekanismer lader sig efterspore både i menighedslivet, på arbejdspladserne og i vores mere personlige relationer. Den formelle autoritet har ikke mere samme vægt, der spørges efter de personlige holdninger, den personlige kvalitet bag og vores egen livshistorie, som henholdsvis kan bekræfte eller dementere det, vi siger.

På alle planer må ledere i dag bevise deres ret til at have autoritet. Ikke én gang; men tilbagevendende.

Hvordan vurdere denne udvikling?

Det er ikke rimeligt ud fra en bibelsk og kristelig vurdering at beskrive dette alene som en negativ udvikling.

Vel er det sandt, at ulydighed mod forældre i NT beskrives som et strafstegn¹⁰, og at meget tyder på, at de samfundsmæssige strukturer skal gå i opløsning hen mod slutningen af denne verdens historie¹¹. Den bibelske grundforståelse er, at myndighederne er til for at beskytte de svage og straffe dem, der øver ond¹². Derfor er autoritet – også formel autoritet – et positivt fænomen i Bibelen.

Men det er lige så sandt, at den bibelske grundforståelse er, at jordiske autoriteter er midlertidige og relative. Intet menneske på denne jord har en magt, hvis han ikke har fået den givet¹³; den skal tages fra ham, når hans tid er gået. Og vi kaldes altid alene til at være lydige "i Herren"¹⁴, hvilket i yderste konsekvens betyder, at når den jordiske autoritets ord kolliderer med Guds ord, så har Guds ord altid forkørselsret¹⁵. Hverken ledere eller forældre

må blive genstand for tilbedelse¹⁶.

Modellen til de historier, som medieverdenen elsker, om den formelle leder, der ikke er sin plads voksen, har man for øvrigt lært fra Bibelen¹⁷. Der er en massiv kritik af formelle ledere, der misbruger deres magt¹⁸. Og apostlen Paulus henviser ikke alene til hans formelle autoritet som apostel¹⁹; men han henviser også til at han virkelig er værd at efterligne²⁰. Det er den personlige autoritet. Eller han kan være yderst optaget af at underlægge sine argumenter med citater fra de hellige skrifter²¹. Det er – i hvert fald i en vis forstand – den faglige autoritet.

Kirkehistorisk set er det også værd at bemærke, at vækkelsesbevægelsernes gennembrud i 1800-tallet også i nogen måde var en bevægelse fra den institutionelle autoritet (præsternes) til den personlige (vækkelsesprædikanternes og det personlige vidnesbyrds). LM havde ganske enkelt ikke eksisteret, hvis der ikke på et tidspunkt var blevet gjort oprør mod autoriteter.

Selv om det ikke giver mening éntydigt at beskrive denne udvikling som et forfalds- og endetidstegn, er der god grund til at spørge, hvad der kommer til at udfylde det tomrum, de formelle autoriteter efterlader. Det er formodentlig svaret på det spørgsmål, der afgør om udviklingen er sund eller ej: Altså om det bliver folkestemninger, den offentlige mening, diskursen eller tydeligt etiske og åndelige værdier, som udfylder tomrummet. "Den hellige skrift og gode grunde", som Luther sagde ved rigsdagen i Worms. En konsekvens af den større vægt på de bløde autoritetsformer er nemlig, at ledere i højere grad stilles til regnskab for menneskers aktuelle holdninger og værdier. På godt og ondt. Og hvis disse bevæger sig væk fra kristen tænkning, vil "tiden" foretrække ledere, der bevæger sig i samme retning. Det var for øvrigt allerede forudsat af apostlen Paulus²².

Det er nemlig en – undertiden overset – pointe, at de mere bløde autoritetsformer også kan misbruges. Faglig autoritet kan bruges til at udtale sig med vægt i holdningsmæssige og etiske spørgsmål, hvor fagmanden ret beset ikke har noget forspring frem for andre.

Og hvis den formelle autoritet svækkes meget – fx i en menighed – så får andre ledere stor magt. Det kan i værste fald udvikle sig til de stærke personlighedens tyranni.

Hvordan være autoritet i det moderne samfund?

Denne udvikling betyder, at vilkårene for autoritet forandres i vores samfund. Der spørges mere til de uformelle end til de formelle kompetencer hos en leder. Og det gælder, uanset om han befinder sig i det politiske, det erhvervsmæssige, det kirkelige eller det private. Hvis han alene – eller primært – henviser til sin formelle autoritet, vil han blive opfattet som *autoritær*. Det vil sige, at han bliver opfattet som et menneske, der bruger sin position negativt, evt. til at skaffe sig magt. Hvis han i stedet tilbagevendende begrundet og forklarer sine beslutninger og visioner, så han vinder menneskers hjertes og tanker for sin sag, så er der mulighed for, at han bliver opfattet som *autoritativ*. Det vil sige som en person, der er grund til at adlyde. Vi er her uhyre tæt på det lederideal, Jesus opstillede, når han talte om lederen, som den der tjener de andre.²³

Den autoritative person har så i øvrigt bedre muligheder end den autoritære for alligevel at komme igennem i de situationer, som enhver leder kommer i, hvor han er nødt til at henholde sig til sin formelle autoritet, fordi der *skal* træffes vanskelige og upopulære beslutninger. Der er jo et paradoks i den lydighed, et sundt lederskab udfordrer til: På den ene side indbefatter lydighed, at jeg undertiden bøjer mig for noget, jeg ikke gennemskuer til bunds. På den anden side kaldes vi til en seende lydighed, som spørger til lederens troværdighed, argumenter og kvaliteter.

Kun i den spænding kan formel autoritet leve sundt.

Modsat: Hvis den formelle autoritet forsvinder helt ud af samfundet, så står vi ved samfundets og tidernes ende.

Jens Ole Christensen f. 1956

Cand.theol. 1984

Generalsekretær i LM.

Tidl. rektor på Dansk Bibel-Institut.

- 1 For god ordens skyld må jeg hellere understrege at denne leder, ikke var mig selv. Men der er naturligvis en grund til, at jeg kan huske den!
- 2 Se fx Carsten Hjorth Pedersen: "Autoritet og frihed – to centrale pædagogiske begreber, som er gensidigt afhængige af hinanden" www.kpi.dk.
- 3 Den aktuelle biografilm, Niels Arden Oplevs: "Drømmen", er et eksempel på dette. Den beskriver en voldelig skoleleder i Himmerland i slutningen af 1960-erne, og hvordan han mister sin magt.
- 4 Hans Scherfigs: "Det forsømte forår" er klassikeren i denne genre.
- 5 Netop mens dette skrives kører medieerne historien om at politiet har misbrugt sin myndighed til at foretage urimeligt lange anholdelser på Christiania.
- 6 Hvilket naturligvis er en sandhed med meget store modifikationer.
- 7 De senere års mange interviewbøger med kendte personligheder er eksempler på denne personlige autoritet, fx "Det skal mærkes at vi lever" med Johannes Møllehave og Benny Andersen.
- 8 I skrivende stund kører Danmarks tekniske universitet en reklamekampagne i S-togene, som spiller på denne pointe: "Bliv kendt på faktisk at kunne noget".
- 9 Se Ole Grünbaum: "Farvel til krønikesamfundet" (Peoples Press 2004),
- 10 Rom 1,30 og 2 Tim 3,2,
- 11 Mark 13,9-23,
- 12 Rom 13,1-7 og 1 Pet 2,13-17,
- 13 Fx Joh 19,11,
- 14 Fx Kl 3,20-25,
- 15 ApG 5,29. Det er vel strengt taget det, Paulus sætter på spidsen, når han i Gal 1,8 siger, at hvis en engel eller en apostel forkyndte jer et budskab i modstrid med evangeliet, så skal han ikke tros.
- 16 2 Mos 20,3 og Matt 10,37.
- 17 Herodes og Pilatus er et par eksempler.
- 18 Mark 10,42; ApG 8,18-26; 1 Pet 5,2-4.
- 19 Se stort set samtlige brevindledninger.
- 20 1 Kor 4,16 og 11,1.
- 21 Rom kap 4 kan tages som et karakteristisk eksempel på dette.
- 22 2 Tim 4,3.
- 23 Mark 10,41-45.

Værdien af et myndigt lægfolk

Hele den kristne menighed er *et kongeligt præsteskab*. "I er en udvalgt slægt, et kongeligt præsteskab, et helligt folk, et ejendomsfolk, for at I skal forkynde hans guddomsagt" (1 Pet 2,9).

I LM møder vi primært et lægmandssyn, der bygger på en tolkning af det almindelige præstedømme, som udelukker en opdeling af menigheden i præster og lægfolk¹.

Det almindelige præstedømme

På den kirkelige højrefløj tolkes det almindelige præstedømme temmelig forskelligt. Der er tolkninger, der går fra at se embedet som det centrale, til at hovedvægten lægges på funktionerne. Da tolkningen har betydning for de opgaver, som betros lægfolket og dermed de troende, vil vi se lidt nærmere på et par af de traditionelle opfattelser:

a. Vægt på embedet

Embedet er blevet til ved direkte guddommelig indstiftelse, og embedet repræsenterer en særlig gejstlig stand med embedskontinuitet tilbage til apostlene og Kristus.

Det almindelige præstedømme åndeliggøres og bliver alene et udtryk for det, vi ved troen ejer i Jesus Kristus.

I det private rum (husandagt) kan lægmanden forkynde, men i

det offentlige rum er det forbeholdt embedet. Her er menigheden styret ovenfra².

b. Vægt på funktionerne

De troende har grundlæggende ansvaret for alle tjenester i menigheden. Dermed er det de troende, der får ansvaret for at kalde, indsætte, øve kirketugt, bedømme læren og sikre, at alt sker i overensstemmelse med Guds ord. Her er menigheden styret nedefra³.

At alle i princippet har fuldmagten, betyder ikke, at enhver skal udøve den. For det første kræves der menneskelig udrustning og nådegave, og for det andet må der være orden i Guds hus. "Men alt skal gå sømmeligt og ordentligt til." (1 Kor 14,40).

Luthers syn

Begge opfattelser begrundes ofte ud fra Luther. Inden bondeoprøret i Tyskland i årene 1524-26, som truede med at styrte Tyskland ud i totalt kaos, havde Luther et ønske om at opbygge lokale menigheder af alvorlige kristne, som selv skulle kalde mænd til varetagelsen af forkyndelsen og sakramentforvaltningen. I denne periode lægger Luther vægt på kirketugt, de troendes pligt til at bedømme læren, mission og diakoni. Efter manges vurdering er

det et syn, som er i god overensstemmelse med urmenighedens menighedsopbygning.

Efter 1525 tager Luther udgangspunkt i den eksisterende offentlige kirke. Her havde fyrsterne stor magt, og det almindelige præstedømme fik i praksis meget lidt plads.

Luthers forhold til lægfolket bliver i øvrigt ret så anstrengt. De vil gerne høre evangeliet, siger han, men misbruger evangeliets frihed til synd, og lejlighedsvis spørger han, om sande troende overhovedet findes. Det er lige før han fortryder, at han har oversat Bibelen til tysk på grund af lægfolkets misbrug af Skriften⁴.

Embedet

I LM lægger vi med rette stor vægt på nådegaverne. Embedet derimod taler vi ikke så meget om, men Jesus har indstiftet et embede (Matt 10,1-6, Luk 10,1-3, Tit 1,5). Og også her må et myndigt lægfolk spørge: "Hvad siger Guds ord?". Til uddybning af embedets forankring i Skriften kan jeg anbefale læsning af Niels Ove Vigilius⁵.

Der er mange nuancer i opfattelsen af embedet, det almindelige præstedømme og menighedens opbygning. For mig at se, er én af udfordringerne i den forbindelse, hvordan vi på Skriftens grund opnår den orden (struktur, organisering og lederskab), som Guds menighed har brug for, samtidig med at vi tilskynder til større personligt engagement.

Definition af lægfolk i menigheden

"Ordet 'lægmandsarbejde' og 'lægmandssyn' er i tidens løb blevet forbundet med en række bestemte idealer. Sommetider er disse idealer blevet omtalt som noget helt specielt og særegent for 'lægmandsarbejdet'. Ser man imidlertid nærmere efter, viser sandheden sig at være en anden. Der er i virkeligheden slet ikke tale om noget som helst andet – det bør der i hvert fald ikke være – end grundlæggende bibelske 'idealere', som hverken kan eller skal reserveres for bestemte grupper af kristne. Nej, det er såmænd blot bibelske retningslinier, som bør kendetegne enhver sand kristen forsamling."⁶

Tidligere var den gængse opfattelse i LM, at LM, der lægger

vægt på nådegaver med baggrund i det almindelige præstedømme, er en lægmandsbevægelse – i modsætning til den officielle kirke, der lægger vægten på embedet.

(Vi bør måske have i tanke, at ordet "lægfolk" i forbindelse med menigheden tillægges mange forskellige betydninger og let kan misforstås)⁷.

Hvad er et myndigt lægfolk i praksis?

"Trods betydelig aktivitet af lægfolk i vore dages lutherdom er det almindelige præstedømme stadig dårligt realiseret. Ikke at lægfolk af i dag nøler med at udtale sig om alle mulige kirkelige sager – tværtimod, frimodigheden er såre stor, ikke mindst i lærespørgsmål. Det erfarer vi til stadighed. Men det er sjældent, at det almindelige præstedømme taler. For dette taler udelukkende sådan, som Skriften taler."⁸

Et myndigt lægfolk spørger igen og igen: "Hvad siger Guds ord?" Jf. ApG 17,11-12: "Disse jøder var mere imødekommende end jøderne i Thessalonika, de modtog ordet med megen velvilje og granskede dagligt Skrifterne for at se, om det forholdt sig sådan."

Nogle af de uoverensstemmelser, vi har i vores menigheder, kommer desværre ikke fra et myndigt lægfolk, der spørger "Hvad siger Guds ord?", men handler mere om tradition og ydre former. Former, som vi ifølge Guds ord har lov til at se forskelligt på (Rom 14).

DER ER DESVÆRRE SOMMETIDER MERE FOKUS PÅ SMÅ ÆNDRINGER I MØDEFORMEN, END DER ER FOKUS PÅ MANGEL I FORKYNDELSEN.

Men hvor er det godt, at vi, uanset om det drejer sig om små ændringer eller mere grundlæggende ændringer, får lov til at bede om visdom til at træffe de rigtige valg: "Men hvis nogen af jer står tilbage i visdom, skal han bede om at få den af Gud, som giver alle rundhåndet og uden bebrejdelser, og så vil han få den." (Jak 1,5).

Et myndigt lægfolk lægger vægt på at fremme de mange forskellige nådegaver (1 Kor 12). Der er nævnt mange nådegaver i Bibelen, men intet tyder på, at alle nådegaver er nævnt. En nådegave er en udrustning til at tjene i menigheden, hvor der er behov for det.

ET MYNDIGT LÆGFOLK KAN SKELNE MELLEM DET FALSKE OG DET SANDE.

Mellem den falske og den sande hyrde. "Mine får hører min røst" (Joh 10,27a). Det må også udmøntes i praksis. "Jeg formaner jer, brødre, til at holde øje med dem, der er i modstrid med den lære, I har taget imod" (Rom 16,17).

De mange fejl til trods, så oplever vi en stor omsorg, når nogle i menigheden rammes af modgang. "Vi ved, at vi er gået over fra døden til livet; for vi elsker brødrene". (1 Joh 3,14).

Hvordan skabes et myndigt lægfolk?

Et myndigt lægfolk skabes ved at modtage Kristus, "som er blevet visdom for os fra Gud, både retfærdighed og helligelse og forløsning." (1 Kor 1,30).

Et myndigt lægfolk henter sin næring fra Ordet. "Bliv i mig, og jeg bliver i jer. Ligesom en gren ikke kan bære frugt af sig selv, men kun når den bliver på vintærret, sådan kan I det heller ikke, hvis I ikke bliver i mig." (Joh 15,4). Det giver myndighed og frimodighed: "Men da de så Peters og Johannes' frimodighed og blev klar over, at de var jævne og ulærde mænd, undrede de sig; de vidste, at de havde været sammen med Jesus." (ApG 4,13).

Hvilke værdier kendetegner et myndigt lægfolk?

Et væsentligt kendetegn ved et myndigt lægfolk er ydmyghed. "Det var en lykke for mig, at jeg blev ydmyget, så jeg kunne lære dine love." (Sl 119,71).

Vi vil så gerne gå i egen styrke og visdom, men det giver ingen myndighed. Ydmyghed kan skabe plads for Ånden, og det giver myndighed. Eller sagt med Zak 4,6: "Ikke ved magt, og ikke ved styrke, men ved min ånd, siger Hærskarers Herre!"

Et myndigt lægfolk har samme kendetegn som urmenigheden:

"De holdt fast ved apostlenes lære og fællesskabet, ved brødets brydelse og ved bønnerne." (ApG 2,42).

For hvem har et myndigt lægfolk værdi?

a. Samfundet og næsten

Hvis vi ser på de sidste 40 års udvikling i Danmark, så har lægmandsarbejdet sat sine fingeraftryk i det offentlige rum. Måske specielt det "radikale lægmandsarbejde" (vægt på funktionerne). Lad mig blot nævne oprettelsen af de kristne friskoler. Det gav gnidninger mellem det "radikale lægmandsarbejde" og det mere "konservative lægmandsarbejde" (vægt på embedet). Mange konservative var imod, fordi det for dem var svært at opgive tanken om den tætte forbindelse mellem skole og kirke. På tilsvarende måde oplever vi i dag gnidninger i forbindelse med oprettelse af frimenigheder.

Med reformationen ændrede Luther synet på almindeligt arbejde.

ARBEJDET BLEV EN TJENESTE FOR GUD, EN HVERDAGENS GUDSTJENESTE – FOR ALT HØRER GUD TIL.

"Hvad end I gør i ord eller gerning, gør det alt sammen i Herrens Jesu navn." (Kol 3,17). Synet kommer til at præge vort arbejde, og dermed også forholdet til næsten og samfundet.

b. Missionen

Mission var et vigtigt element i Luthers reformtænkning, og det havde stor plads i vækkelsesbevægelserne, da de opstod. Ydre mission har da også i dag en stor plads i LM. Men hvordan er det med mission i den lokale menighed? Hvor mange nye har vi fået med i de sidste tredive år? Har vi helt glemt, at vi har fået et fantastisk frihedsbudskab at gå med, og at Gud vil give os anledninger til at nå ud med det: "For hans værk er vi, skabt i Kristus Jesus til gode gerninger, som Gud forud har lagt til rette for os at vandre i." (Ef 2,10).

Hver gang jeg hører Martin Luther King's tale "I have a dream that one day...." (*Jeg har en drøm, at en dag...*) – og så kommer

alle Martin Luther King's drømme om fred mellem sorte og hvide mv. – så bliver jeg berørt. Tænk om vi havde tilsvarende visioner og drømme om at naboer, genboer og arbejdskolleger en dag må modtage evangeliet.

- 1 Niels Ove Vigilius: *Vejen mellem afvejene*, "Hvad lærer Bibelen og bekendelsen om kirken og embedet?", 1981, s. 131.
- 2 Regin Prenter: *Kaldet af Gud og mennesker*, 1980.
- 3 Carl Fr. Wisløff: *Det kirkelige embede i oldtiden og hos Luther*, 1978.
- 4 Mikkel Vigilius: *Kirke i kirken*, 2005.
- 5 Niels Ove Vigilius: *Vejen mellem afvejene*, "Hvad lærer Bibelen og bekendelsen om kirken og embedet?", 1981 og Niels Ove Vigilius m.fl.: *Missionsfolk og Folkekirke*, "Den folkekirkelige situation – hvor går vejen frem?", 1996.
- 6 Claus L. Munk m.fl.: *Arvesølv – eller slagger*, "LM – en lægmandsbevægelse", 1993, s. 93.
- 7 Claus L. Munk m.fl.: *Arvesølv – eller slagger*, "LM – en lægmandsbevægelse", 1993, s. 81ff.
- 8 Carl Fr. Wisløff: *Det kirkelige embede i oldtiden og hos Luther*, 1978, s. 55.

Peter Møller Schmidt f. 1945
Maskiningeniør fra Aalborg 1971
IT – Manager
Prædikant i LM

At bo i Skriften

Vi elsker begyndelsens kyst
hvor Paradisets vinde
kærligt lufter vores oprindelse

Vi længes mod grænsebjergene
hvor solopgangen fra det høje
venter i en by af guld

Skønnest er bakken og haven
hvor vi puster ud og ånder frit,
hvor brød og vin uddeles gratis

Her får vi mod til at udforske
profeternes ørkener
og apostlenes veje

Selvom vi bor i et land
der konstant er under beskydning
lever vi i tryk og overflod

Vi har nok –
også til vore fjender

Rosenius som leder

”Der er så megen strid, ballade og uenighed mellem de kristne – ikke bare mellem forskellige kirkesamfund, men helt ned lokalt”. Sådan beskriver mange forholdene anno 2006. Strid og uenighed sætter ledelsen under pres. Denne artikel vil undersøge, hvordan disse ting blev tacklet af Rosenius?

Pietisten – 1842

I den nordiske vækkelseshistorie indtager Carl Olof Rosenius (1816-1868) en central placering. Han er historisk interessant af flere årsager. Han var den afgørende teologiske og åndelige leder i den svenske vækkelse, dels i en periode, hvor vækkelsen ikke var organiseret og dels efter 1856, hvor vækkelsen fandt en organisatorisk ramme i Evangeliska Fosterlands Stiftelsen (EFS). Her etableres en forening indenfor Statskirkens rammer, men uafhængig af præster og biskopper. Endvidere er tiden, hvor Rosenius stod som lederen af vækkelsen, en opbruds- og forandringstid af samfundet. De nye liberale samfunds holdninger og værdier vandt fodfæste med store følger også for Svenska Kyrkan, hvor prædiken- og nadverforvaltningsmonopolet blev brudt, og befolkningens bedre læsefærdigheder og øgede sko-

legang betød, at blade og tidsskrifter fik en meget stor betydning for vækkelsen. Dette og flere andre forhold gør, at de problemstillinger, som Rosenius måtte forholde sig til og give svar på, er let genkendelige også i vor egen tid. Den individualistiske livsholdning var kendt også i 1840’ernes Norrland og tanken om, at man ikke ville sættes i bås og stå til regnskab for noget, som man ikke selv helt og fuldt kunne identificere sig med, genfinder vi blandt andet i de separatistiske kredse og de problemstillinger og samvittighedsspørgsmål, som følger deraf.

Rosenius’ hovedanliggende

”Guds Ånd virker ikke umiddelbart, men gennem midler. Vil du have Ånden og dens gerning og værk, så gå til Ordet, Åndens ord.”¹

Rosenius’ artikler i Pietisten er i vid udstrækning bibeludlæ-
ning, hvor han tolker Skriftens ord til vejledning og omvendelse. Djævelen vil konstant have mennesket væk fra ordet.

Skriftens centrum – hovedlære – er evangeliet, at mennesket frelses af nåde alene. ”Der er vist ikke nogen artikel i hans blad, som ikke mere eller mindre udførligt dvæler ved forsoningens under”.²

Rosenius som hyrde og lærer

Rosenius og de andre ledere i den svenske vækkelse var deres hyrde og læreransvar meget bevidst. Ikke sådan at forstå, at de skrev og talte om, at de havde dette kald og den forpligtelse, men i handlinger oplever vi Rosenius' omsorg for brødrene.

Først og fremmest blev hyrdeforpligtelsen varetaget gennem tidsskriftet Pietisten. Allerede fra 1851 blev bladet ændret fra primært at indeholde kortere og rent indholdsmæssigt spredte artikler, til færre men samtidig længere og mere sammenhængende artikler. Det er hele bibelafsnit, som udgør artiklernes indhold, og artiklerne får også et mere læremæssigt tilsnit og omhandler emner som f.eks.: skabelsen, syndefaldet, oprejsningen i Kristus, den sunde omvendelse og mange flere.³

De mange nye omvendte i vækkelsen havde behov for undervisning, og derfor skete denne ændring med bladet. Enkelte Roseniusforskere⁴ tolker denne ændring på den måde, at Rosenius først fra 1851 får en afklaring af sin teologi.

Fra 1856, hvor han indtræder i ledelsen af de nystiftede EFS, ser man en meget bevidst leder, der ønsker at de mennesker, som var blevet en del af vækkelsen, bevares som Guds børn.

ANSVARET FOR HVILKEN LÆRE OG FORKYNDELSE DER UDBREDES, ER IKKE ALENE LEDELSENS ANSVAR, MEN DET PÅHVILER ALLE I GUDS FOLK.

I artiklen "Det åndelige præsteskab" slås det fast, at det er menighedens ansvar, at der forkyndes, læres og leves ret i menigheden. "En ret kristen behøver ikke andet og mere for at være vis i sit sind, end at se efter, hvad Kristus og Bibelen siger. Den derimod, som lader hånt om Kristi og Bibelens ord, er ingen ret kristen."⁵

Læretugt hvor Rosenius sætter ord på

Rosenius er af flere forskere blevet beskrevet som konfliktsky,

veg og ubeslutsom.⁶ Når han så tillige af andre benævnes som Alliance-venlig, påvirket af den metodistiske og herrnhutiske "overkirkelighed"s ide, samt uden interesse for organisatoriske og praktiske forhold, da kan der nemt skabes den opfattelse af Rosenius, at han blot ønsker forkyndelsen af det fuldtonevne evangelium og at det vil sætte alle andre ting og vanskeligheder på plads.

Denne beskrivelse er nærmest en karikatur. Ind i sin egen tid sætter Rosenius ord på f.eks. forholdet til sværmeri, baptisme, præster i den offentlige kirke, som ikke er præster men lejesvende, og det at bygge missionshuse – for bare at nævne nogle konkrete forhold.

Forholdet til sværmeriet

I 1843 rejste Rosenius til Helsingfors i Finland for at møde den finske folkevækker, Paavo Ruoutsalainen. Efterfølgende har Rosenius i et brev fra februar 1844 beskrevet mødet i følgende ironiske vendinger: "*Paavo, var lærernes lærer. Hvad han sagde, var talt fra Himmelen, ja, meget vigtigere end Bibelens ord.*"⁷ Rosenius fik en klar forståelse af, hvor grænsen mellem bibelsk sandhed og sværmeri gik, nemlig der, hvor menneskers meninger sættes over Skriften og det betyder intet, om de mennesker som kommer med sine meninger, er aldrig så fromme.

Forholdet til baptisterne

På bare fem år, fra 1854 til 1859, gik det baptistiske dåbssyn sin sejrsgang mellem vækkelsesfolket. Man regner med at der blev gendøbt omkring 5.000 i løbet af disse fem år. Man kunne forvente, at Rosenius ville træde meget varsomt og ikke sætte ord på disse begivenheder, men det modsatte er tilfældet. Over det mest af Europa opleves der en stærk alliancebølge i disse år. I London blev i 1846 Evangelisk Alliance⁸ stiftet. Selvom Rosenius hele livet igennem var lønnet af Metodistkirken i England og USA, så er Rosenius meget klar i sin holdning. I dette spørgsmål lod han ikke kirkepolitiske eller økonomiske forhold styre. "Men selv om vi ser sagen på denne måde og kender mange troende baptister, så

forhindrer dette ikke, at vi åbent må modsige dem.”⁹ Ja, i samme artikel fortsætter Rosenius: ”Kristus kaldte den troende Peter *en Satan*, og sagde til ham: ’Gå bort fra mig, du er mig en forargelse’, det betyder, at jeg ikke har nogen hjælp, men blot bliver hindret af dine vildfarelser”. Sådan så Rosenius på bap-tismen: kristne brødre, der lærte falsk og spredte forvirring og uenighed blandt kristne. Derfor kunne der heller ikke være tale om et engagement i Ev. Alliance, selvom det ikke var noget kirkesamfund, men blot et samarbejds- og koordinerings fællesskab.¹⁰

Et lederskab i en vanskelig tid med store personlige interesser, som Rosenius formåede at sætte sig ud over for sagens skyld.

Forholdet til Svenska Kyrkan, missionshuse og præsterne

Det er ikke så vanskeligt at finde eksempler på, at Rosenius kunne omtale præsterne i Svenska Kyrkan negativt. I 1851 skriver han i en årsrapport til USA, at der i hele Stockholm kun var 3 præster, som forkyndte evangeliet.¹¹ I et brev skriver Rosenius, at der findes tre grupperinger af præster: nemlig ulve, lejesvende og de tro Kristi tjenere. Han lægger heller ikke skjul på, at der findes mange ulve, altså præster som gennem en falsk forkyndelse vil være årsag til, at troens liv kvæles.¹² Gustavsson skriver: ”Det er tydeligt, at den præstekritik, som skulle blive almindelig fra 1800-tallets midte, ligger i den linje, som kommer fra Rosenius.¹³

Kritikken af Svenska Kyrkan og præsterne kommer ikke så voldsomt frem i Pietisten, og dette faktum har ført til, at flere har anset Rosenius for at spille et dobbeltspil. Dels indtager Rosenius en afstandtagen fra personer i Norrland, som ønsker at skabe egne menigheder med sakramentsforvaltning og dels ønsker Rosenius, at vækkelsesfolket etablerer sig ved at bygge missionshuse. Gustavsson angriber Rosenius ved at sige, at han i kirkepolitikken anvendte et klogheds- og afdæmpethedsprincip for at få et så stort råderum og virkefelt for sig selv som overhovedet muligt. Rosenius ønskede også, at Ahnfelt gik mindre markant til værks med at stifte nadverforeninger, samt at han tav med sine frikirkelige tendenser.

Der hersker ingen tvivl om, at Rosenius ønskede, at vækkelsesfolket byggede egne missionshuse, og at disse huse blev hjemsted for en evangelisk-luthersk kreds af troende.¹⁴ Rosenius lægger grunden til et spændingsfelt: at en kreds af troende organiserer sig indenfor rammer af Svenska Kyrkan, men at arbejdet i missionshuset absolut ikke bliver underlagt præst eller biskop.

HER I MISSIONSHUSET FOREGIK, EFTER ROSENIUS’ OPFATTELSE, DET EGENTLIGE MENIGHEDSLIV.

Bare her, hvor troens folk selv praktiserede læretugt og selv kaldte prædikanter, kunne de genfødte dele sorger og glæder ud fra samme erfaringsgrundlag. De vidste, hvad det ville sige at være i verden, men ikke af verden, hvad kamp mod synden var for noget, og kendte det daglige liv under syndens plage. Her kunne troens folk opbygge hinanden gennem forkyndelse og sang, og når tiden måtte blive moden til det, også med nadverfejring. Men endnu i 1850’erne ville det blot blive en årsag til splid og forvirring.¹⁵

Rosenius svinger sig op

Normalt er den lutherske opfattelse, at nådens midler er de kanaler, hvor Guds nåde rækkes det enkelte menneske, altså: Ordet, dåben og nadveren. Rosenius sætter det egentligt noget skarpt op, når han skriver: ”Den broderlige kærlighed er også et nådens middel.”¹⁶ Den forståelse kommer Rosenius til ved at iagttage, at en kristen der står alene i verdslige omgivelser er svag, og kulden omkring ham lammer hans kraft.¹⁷ Broderkærligheden styrker og varmer, dels socialt, ved bevidstheden, om at man ejer den samme frelser, men også ved forståelsen af, at man er lemmer på samme legeme. Kristus selv er ”den førstefødte blandt mange brødre”.

DET GIVER GOD MENING FOR ROSENIUS, AT TALE OM BRODERKÆRLIGHEDEN SOM ET NÅDEMIDDEL.

Da Jesus var hos sine disciple, var han det samlende punkt (föreningspunkt) og nu – hvor Jesus ikke er synligt til stede – så er det den indbyrdes kærlighed, der holder sammen og styrker.

Her kunne man forvente, at Rosenius havde beskrevet forkyndelsen af Ordet, som holder sammen og styrker det kristne fællesskab, men det gør han altså ikke.¹⁸

Djævelen ødelægger

Djævelens angreb mod dette nådemiddel består i at ødelægge gennem splid og uenighed.¹⁹ Rosenius mener ligeledes, at menneskets eget onde hjerte og de fejl, man ser og oplever hos andre kristne i deres liv og lære, bidrager til, at Djævelen frister til uenighed. Denne uenighed opstår ene og alene på grund af manglende kærlighed til brødrene.

Hovedsagen eller de fire livsvigtige standpunkter

Uenighed som følge af afvigelse fra den sande lære, er efter Rosenius' opfattelse ikke manglende broderkærlighed. For "falsk lære er vi aldrig blevet befalet at elske."

Her bruger Rosenius Luther for at gøre sin egen holdning og mening klar: "et eneste ord, talt i Guds navn kan fordærve et helt land – og får falsk lære indpas blot på et enkelt punkt, så æder den om sig som kræft og fordærver det hele." Han er dog meget opmærksom på, at dette ikke må ende "i det rene kødelighed og virkelig kærlighedsløshed". Et direkte skråplan, hvor den ene ødelæggende holdning tager den næste med sig, eksisterer kun der, hvor hovedsagerne i Guds Ord fornægtes.

De fire hovedsager (hufwudsaker) er:

- Læren om syndefaldet og dets følger – at mennesket kun kan få Guds nåde på baggrund af forsoningen
- At Jesus Kristus er sand Gud
- At Jesus har sonet al verdens synd – derfor skal det enkelte menneske ikke gøre sig fortjent til retfærdiggørelsen
- At nåden er overstrømmende rig, men hvis man ikke tager det så nøje med helliggørelsen, da vil det hele ende i kødelig frihed og livet lægges øde

Netop disse fire livsvigtige standpunkter udgør selve grundindholdet i hele Rosenius' forkyndelse og lære. "Se, hvor ømfindtlige de sandheder er, hvis funktion er af livsvigtig betydning! 'Den mindste smule surdej gennemsyrrer hele dejen'." ²⁰ Forholdet til disse livsartikler afgør, om der er tale om kristendom eller en fremmed religion.

I brødrekredsen

Det er vigtigt at bemærke forskellen i Rosenius' tænkning mellem uenighed og forskellighed. Forskellige meninger og opfattelser er ikke i sig selv dræbende for det kristne fællesskab. Uenighed derimod kommer fra syndens væsen.

HVIS DET SKAL SÆTTES LIDT SKARPT OP, SÅ ER DE FORSKELLIGE MENINGER KONSEKVENSEN AF, AT VI MENESKER ER SKABT FORSKELLIGE.

Denne forskellighed lister Rosenius op i en artikel²¹, hvor han først har brugt en hel artikel på at beskrive Guds børns lighed. Han nævner en række forskelligheder: nådegaver, forskel i meninger og levevis, åndeligt alderstrin, de forskellige naturer, de lovbundne og de evangeliske – alle er *Guds børn*, men forskellige, langt på vej som et udslag af skabelsens mangfoldighed.

Skriften er fyldt af disse forskelligheder. Forskellen mellem "hellige" i GT og NT, mellem disciplene indbyrdes og hvordan de formulerer sig, men de er Guds børn, så sandt de hænger ved Kristus, "deri ligner de alle hverandre". "Det er nødvendigt, at vi spørger efter, hvad siger Guds ord. Man overdriver gerne til begge sider, hvad dette spørgsmål angår. Nogle vil have alle kristne så ens, som var de støbt i samme form, men andre understreger forskellen mellem dem så kraftigt, at også de før nævnte karakteristiske træk udviskes."²²

Det drejer sig ikke om at acceptere forskellighed i forkyndelsen, som f.eks. at der ikke skal sættes skel mellem troende og vantro, eller at alle døbte er frelste, ej heller tale om, at synd ikke

skulle være skyld over for Gud. I disse spørgsmål taler Skriften klart og svigt vil blive en indgang for Djævelen.

"Hvor mange og store end de forskelle er, som råder mellem Guds børn på jorden, så er dog lighedspunkterne imellem dem langt flere, større og vigtigere. Lad os da for denne store enheds skyld bære over med alle uligheder og som en stor søskendeflok være hverandre til hjælp og støtte i vor fælles kamp og strid under vandringen mod det fælles fædreland og faderhus i himmelen!"²³

- 1 Samlede Skrifter XIII s. 10. Oversat af Klara Lund , 1950-56. Udgivet af Luth. Missionsf. Forlag.
- 2 P.V. Hansen: Født på ny, 1987 s. 175.
- 3 1851: Kristi rike ett troens rike; Skapelsen och människan; Syndafallet och dets följder; Upprättelsen och det första evangelium; Den nya skapelsen; Nogra ord om barndopet. I 1852 finder vi 10 store artikler.
- 4 Ture Lindholm: C.O. Rosenius som teolog s. 127.
- 5 Samlede Skrifter XIII s. 135.
- 6 Karl Linge: Carl Olof Rosenius, 1956 s.136-137; G. Brandt: C.O. Rosenii förkyndelse, 1918 s. 37 og 145; P. V. Hansen s. 349ff.
- 7 Sverre Norborg: C.O. Rosenius og hans budskab, 1975 s. 32; S.Lodin:C.O. Rosenius og hans liv och gärning, 1956 s. 136-139; L. Sandell m.fl: Rosenius biografien, 1869 s. 95-96. Ovenstående brev er citeret herfra s. 96.
- 8 Lodin s. 229 flere af Rosenius' nære medarbejdere lod sig engagere i Ev. Alliance, så det har ikke været enkelt og ikke uden personlige omkostnin-

ger, at Rosenius havde den holdning. Se også Ernst Newman: Evangeliska Alliansen, 1937 s. 15-17.

- 9 S. Nordborg s. 39; Lodin s. 226f.
- 10 I de Samlede Skrifter er blot en artikel fra Pietisten om dåben oversat, nemlig i bd XIII s. 69. Rosenius skrev fra 1854 og frem til 1859 3 andre artikler direkte imod baptismen og dens holdning til at døbe småbørn.
- 11 Her hentet fra S. Gustafsson: Nyevangeliemens kyrkokritik, 1962 s.38. Ifølge Rosenius biografien var der omkring 120 præster i Stockholm; s.208.
- 12 Brev af 26/11 1851, fra Rosenii Brev, 1868.
- 13 Gustavsson s 39.
- 14 Brev angående "Råd wid uppförandet af ett bönehus" 31/3 1859.
- 15 M. Vigilius: Kirke i kirken, 2005 s. 125ff.
- 16 S. 106; "Men den broderliga kärleken är ock ett nådens medel.." Samlade Skrifter I s. 473; Stockholm 1896.
- 17 Rosenius havde selv, både i gymnasietiden i Härösand og senere i Uppsala følt sig meget ensom, da han manglede et kristent fællesskab, hvor han kunne føle sig hjemme. Se bl.a. Lodin s.44-46 og Biografien s. 7-11.
- 18 I artiklen "Guds ord og dets brug" skriver Rosenius: "Ordet er altså det middel, hvorved Gud har opholdt dit åndelige liv. Med rette kaldes ordet et nådemiddel, thi uden det er det umuligt at bevare nådelivet" Samlede Skrifter XIII s. 23.
- 19 I oprindelige artikel står der: "förstöra genom oenighet".
- 20 S. 107 i Samlede Skrifter IX.
- 21 Lighed og forskel mellem Guds børn indbyrdes (II); Samlede Skrifter VII s 97ff
- 22 Lighed og forskel (II) s. 97
- 23 Citat fra Samlede Skrifter VII s. 115

Ebbe Kaas f. 1959

Uddannet lærer 1985. Lærer på Tarm skole.
Tidl. landsbørnesekretær i LM, efterskolelærer
og forstander på Sædding Efterskole.
Prædikant i LM siden 1983.

Generationernes møde i LM – nogle erfaringer

Jeg skal i denne artikel prøve at dele vores erfaringer fra LM i Haderslev med jer, når det drejer sig om generationernes møde i vores kreds.

Det er ikke på nogen måde en afhandling om emnet, men der er tale om erfaring, konkrete forslag til, hvad man aktivt kan gøre for at undgå, at der opstår generationskløfter LM/LMU imellem. Det handler i høj grad om handling og bevidste prioriteringer fra alle generationer i kredsen. Ikke alle forslag kan bruges alle steder, men der er noget at lade sig inspirere af.

De forskellige forslag, som dukker op, er ikke alle udført i løbet af et enkelt år, men er samlet fra en længere periode over 5-10 år.

Med i arbejdet

Noget af det vigtigste er, at unge mennesker fra LMU bliver spurgt om at være medarbejdere i en arbejdsgrænse i LM-kredsen. Det kan være søndagsskole, børneklub, junior/teen-klub, PR-udvalg osv. Derved er vi med til at give de unge medansvar og tillid, og de vil vokse med opgaven. LMU må aldrig blive en kreds i LM-kredsen. LMU skal være en del af kredsens arbejde,

derfor må vi gøre os synlige for hinanden og arbejde for og med hinanden i de tjenester, vi har i LM-kredsen, og der skal arbejdes på mange fronter. Det skal være tilladt at lave fejl, men vi skal også være vores ansvar bevidst, og retlede og vejlede de unge i kærlighed. Kun derved får de gavn af vores erfaring og bliver selv en erfaring rigere.

Bestyrelsesarbejdet

Jeg tror, det er en selvfølge mange steder, men jeg nævner det alligevel. Det er godt at ungdomsformanden deltager i kredsbestyrelsesmøderne. Der kan selvfølgelig være enkelte undtagelser, men det skal ikke kun være et tilbud, men også en forventning til ungdomsformanden, at han er med. Det giver en god samhørighed, og der skal fast være et punkt på dagsordenen, der hedder LMU-nyt, hvor ungdomsformanden har ordet og kan fortælle sidste nyt fra LMU og om hvilke ting, der sker og rører sig hos de unge lige nu.

Måske vil det også være godt at invitere hele LMU-bestyrelsen med til et kredsbestyrelsesmøde, f.eks. når LMU'erne har haft det årlige valg, så man kan byde de nye i LMU-bestyrelsen velkommen i tjenesten og få drøftet LMU-arbejdet.

I Haderslev har vi til vore kredsbestyrelsesmøder på skift

Besøg af ledere og medarbejdere i de forskellige arbejdsgrene. Der har vi en åben og uformel drøftelse om det, der rører sig i den arbejdsgren.

Aftenen forløber typisk sådan, at vi er sammen med medarbejderne fra arbejdsgrenen fra kl. 19.00-21.00 incl. kaffe, og vi kan derefter gå videre med dagsordenen.

Det giver et indblik i vores arbejdsgrenes arbejde – og dermed også i LMU – som ellers kan være svært at få på anden vis. Man kan også vende den om. Jeg har f.eks. som kredsformand været med til et ungdomsmøde, hvor vi drøftede LMU/LM-fællesskabet, og der kom flere forslag på bordet fra de unge.

Mødefællesskab

Vi må også være imødekommende og synge fra Fællessang til vore LM-møder, men jeg mener det skal være et supplement til Åndelige Sange og Salmer, som altid må være "hovedsangbogen". Det må de unge også godt vide.

En ting, vi også er meget glade for, er, at have en stor del af de unge med på vores Samfundslejr. Det giver meget til det kristne fællesskab, at man kan være på lejr sammen en hel weekend på tværs af generationerne. Sørg også for at få de unge og ældre blandet til gruppetimerne. For at få de unge med på Samfundslejr er det vigtigt, at nogle LMU'ere bliver spurgt om at gå med ind i lejrudvalget og/eller at stå med ansvaret for evt. nogle aktiviteter eller sang- og vidneaften. Lad også gerne en af de unge være daglig leder en dag.

For min egen del har jeg som tidligere LMU'er rigtig mange gode minder fra tidligere Samfundslejr. Minder om gode samtaler med ældre kristne brødre og søstre, ikke mindst til gruppetimerne. De minder er med til at man bare må af sted hver gang, der er Samfundslejr.

Når vi skal på samfundsudflugt er bussen altid fyldt op, og der er ofte en god del unge med. Lad f.eks. LMU stå for turen et år.

For få år tilbage havde vi altid en møderække i efteråret, som de unge stod for. Der har været en pause, men til næste år skal vi have det igen. Det er en rigtig god øvelse for de unge selv at skulle stå for en hel uge, hvor vi så alle i LM er velkomne. Men det allervigtigste er, at vi alle i kredsen har en mulighed for at lytte til Guds levende og virkende ord flere dage i træk.

Om foråret har vi en møderække, som vi i kredsen arrangerer, men i samarbejde med LMU sørger vi altid for enten fredag eller lørdag aften at have ungdomstræf efter mødet, hvor de unge kan være alene sammen med prædikanten.

En gang i kvartalet har vi noget, vi kalder "fællesmøder". I princippet er alle møder fællesmøder, og det må vi alle gøre alt for, at de må være i praksis også. Der er LMU'ere med til møderne i LM-kredsen hver gang, men en gang i kvartalet satser vi endnu mere på det. Hver anden gang ligger fællesmødet på en mandag, som er LMU'ernes mødeaften, og hver anden gang en onsdag, som er kredsens mødeaften.

Når vi har fællesmøderne om mandagen, sørger LMU for aftenen, både hvad angår taler, mødeleder og indleder, og om onsdagen gør vi det i kredsen. Det er vigtigt, at vi fra kredsen slutter godt op om LMU's aften. Det sender et godt signal om fleksibilitet og imødekommenhed – at vi vil de unge. Det er vigtigt, at vi ikke er fremmede for hinanden, men at de unge føler, at det er kendte mennesker, de er iblandt, når de kommer til kredsens møder.

Betydningen af de private hjem

Som noget nyt vil vi i år invitere alle de LMU'ere, som er interesseret, ud på besøg hos medlemmer fra kredsen en hel aften med spisning og hygge i private hjem.

Forslaget er LMU'ernes, og vi arbejder sammen om det. Alle LMU'ere får mulighed for at melde sig til hos ungdomsformanden, og vi i kredsen vil spørge, om LM-vennerne vil melde sig til at få besøg af to LMU'ere i hvert hjem. Jeg tror, det bliver rigtig godt.

Det er lidt det samme, der gør sig gældende, når de unge har bibelkreds en gang om måneden. Det foregår altid i private hjem hos LM-vennerne. Vi lærer hinanden at kende på en rigtig god

måde i private hjem, hvor det typisk er værtsparet, der indleder. Af og til sker det, at de unge ønsker at drøfte åndelige spørgsmål med værtsparet. Det er værdifuldt, når vi gør brug af hinanden i det kristne fællesskab.

Andre arrangementer

En god idé vil også være at arrangere rengørings- og vedligeholdelsesdag samme dag, så børn, unge og ældre er fælles også om det praktiske arbejde. Når man er fysisk aktiv sammen, går snakken godt på tværs af alder. Vi mødes altid kl. 9.00, og undervejs bliver der serveret rundstykker, og vi går hjem ca. kl. 12.00.

Sidste år arrangerede LMU'erne en Cafe-aften for at samle ind til renovering af ungdomslokalet. Det blev en pragtfuld aften. Man skulle tilmelde sig til aftenen og blev budt velkommen af nogle velklædte LMU'ere, der serverede en alkoholfri velkomstdrik. Vi blev placeret ved små cafe-borde, og tjenere sørgede for os hele aftenen, hvor der blev serveret en tre-retters menu. Indimellem var der underholdning, hvor mange af os blev involveret. Vi havde en dejlig aften, og det havde LMU'erne også. Det styrker også sammenholdet meget for de unge. Aftenen sluttede med, at LMU'erne sang nogle sange fra Fællessang, og én holdt andagt. Vi har fået lovning på, at de unge vil gentage succesen, så det glæder vi os til.

Vi har deltaget i et Go-cart Le-mans løb, hvor LMU'erne dystede mod de "gamle" fra LM. Vi har også dystet i fodboldkampe. Der er muligheder nok for at være sammen.

I en periode på ca. fire år havde vi en månedlig hyggeaften – en helt uformel aften, hvor vi hyggede, spillede og sang. Det

eneste faste punkt var en andagt. Det blev sat i gang på privat foranledning med ønsket om, at LMU'erne og LM'erne skulle lære hinanden bedre at kende. Aftnerne var åbne for alle, og i begyndelsen kom der mange, men langsomt ebbede det ud, og efter ca. fire år stoppede det. Nu er der imidlertid nogle, der har spurgt efter aftnerne, så måske starter vi igen.

Hvad man i barndommen nemmer...

Jeg vil gerne slutte artiklen med noget som ligger mig stærkt på sinde.

Det er meget godt med alle de praktiske tiltag, som jeg her har forsøgt at beskrive, men forudsætningen for at det lykkes, er en tidlig indsats fra børnefamilierne. Vi har altid haft en solid grundstamme af LMU'ere, som har været vant til at komme med til møder i missionshuset, fra de var helt små.

Jeg tror, at ca. 90% af de trofaste unge kommer fra hjem, hvor forældrene selv altid har været trofaste, og hvor det at tage til møde i missionshuset har været en selvfølge og aldrig et diskussionsemne.

Det er af uvurderlig betydning, at forældre har børnene med fra 0-årsalderen, så børnene får deres vante gang i missionshuset.

Jeg har som tidligere ungdomsformand mødt forældre, som ikke kunne forstå, at deres unge mennesker ikke ville komme i LMU, eller kom sjældent. Men typisk var det sådan, at disse unge som børn altid havde fået valgmuligheden, om de ville med til møde eller ej.

Det skal ikke være børnenes beslutning, men forældrene skal tage ansvaret.

Vi skal ikke være bange for, at det bliver en vane at komme til møde – det er en god vane at have. Og når Guds ord skaber liv, vil vanen blive afløst af et ønske om at komme ind under Guds ords forkyndelse i den kristne menighed.

Kim Jensen f. 1968

Formand for LM i Haderslev

Tidl. LMU-formand i Haderslev og Sønderjyllands afdeling.

Musik og moderne vækkelseskultur

22

Af Peter E. Nissen

I sidste nummer af Budskabet skrev jeg om spændingen mellem det kulturåbne og det vækkelsesfokuserede med udgangspunkt i situationen i Københavns Kristelig Forening for Unge Mænd (KFUM) omkring år 1900. På trods af at min forskning primært har handlet om sanghistorien, kom jeg ikke ind på det i den forrige artikel. Det vil jeg gøre her.

De moderne amerikanske vækkelsessange

Ikke blot KFUM, men hele den missionske vækkelsesbevægelse var præget af strømninger fra den anglo-amerikanske verden. På det sangmæssige område kom det til udtryk i en import og dertilhørende oversættelse af sange, som blev populære i forsamlingerne. I den amerikanske vækkelsessang skete der et genreskift omkring 1860. Salmeforskeren Stephen Marini skelner mellem sange fra den klassiske evangelikale vækkelse (1737-1860) og sange fra den moderne evangelikale vækkelse (1860-1970).¹ Det var sange fra denne moderne evangelikale vækkelse under indflydelse af mænd som Dwight L. Moody og Ira D. Sankey, som vi i dag forbinder med amerikanske vækkelsessange. Disse to ledende prædikanter og andre var med til at introducere sange skrevet af digtere som Fanny Crosby, Charlotte Elliott og Catherine Hankey. Sange fra den klassiske evangelikale vækkelse

fokuserede primært på Guds nådes storhed, omvendelsens vigtighed og det hellige liv. Den moderne bevægelse fortsatte med disse vigtige temaer, men der skete en transformering, så fokus i processen blev den enkeltes indre erfaring med Gud.

Et godt eksempel fra *Åndelige Sange og Salmer (ÅSS)* er Crosbys *Salige vished! Jesus er min* (ÅSS 403). Selvom glæden i sangen skyldes opdagelsen af Jesu frelse, er der en tydelig fokusering på sangerens reaktion og handlinger i den forbindelse: den troendes vished og reaktion er væsentlige, og den troendes aktive lovprisning står centralt (omkvædet). Et andet eksempel er Elliotts *Just som jeg er – ej med et strå* (ÅSS 429). Vel er Jesu åbne arme et vigtigt anliggende i sangen, men alligevel spiller sangerens overgivelse til Jesus mindst en lige så stor rolle. Denne pointe bliver tydelig i en sammenligning med Lina Sandells *Just som du er, aldeles tom* (ÅSS 176), som er skrevet på samme versemål. Her har Jesus en mere afgørende rolle i omvendelsesforløbet, og selvom man kritisk kan spørge om forskellen er så stor i praksis, viser sangene, at selv den tilsyneladende lille nuancering ved sangenes hyppige brug kan skabe to forskellige forståelser af, hvad omvendelse er for noget. Elliots sang er da også klogt nok blevet placeret under kategorien *Åndens fattigdom* i *Åndelige Sange og Salmer*. Et andet eksem-

pel på de moderne salmers fokus på det kristne livs erfaringer er Hankeys *Fortæl det gamle budskab* (ÅSS 2), som nærmest er en hel levnedsbetegnelse med omtale af forskellige lejligheder, hvor sangeren har brug for evangeliet. Bønsliv, hengivelse og mission bliver også vigtige temaer i den moderne vækkelses sange. Denne fokusering betyder, at de helliges forsamlinger ikke kun kommer til at handle om Jesus og hans gerninger, men bliver et erfaringsfællesskab, hvor åndelige oplevelser ofte får en stor rolle. Her er sangene et velegnet sted, da musikken er med til at vække stærke følelser, der kan underbygge oplevelsen.

Jeg tror, at de fleste af Budskabets læsere kan se faremomenterne i denne tendens. Når fokus flyttes fra det, Jesus gør og har gjort til den troendes åndelige oplevelse med ham, skaber det grobund for en usund selvkreds, som i værste fald kan føre til troens skibbrud ofte i forlængelse af manglende lærebevidsthed. På den anden side kan disse enkelte sange i moderat mængde ikke true den åndelige sundhed i de helliges forsamlinger. Det er tværtimod mit indtryk, at de set i et helhedsperspektiv med de øvrige sange har kunnet indgå i en sund lovsangspraksis i årenes løb.

Hvad der siden hændte...

Marini slutter sin undersøgelse ved året 1970, men der er ikke noget som taler for, at perioden ikke kunne fortsætte frem til i dag. For os i Danmark er det værd at være opmærksom på denne tendens indenfor amerikansk evangelikal sang- og musikpraksis, som allerede blev grundlagt i 1800-tallet. I de senere år er mange lovsange via den evangelikale musikindustri kommet ind som en del af sangkulturen ved møder i vækkelsesbevægelserne – ikke mindst blandt unge.² Ud fra mit kendskab til disse lovsange tyder det ikke på, at den selvkredsende tendens i sangene er aftaget – tværtimod. Det tyder på, at balancen mellem Guds værk på den ene og den troendes åndelige erfaringer på den anden side er blevet forrykket, i takt med at sangpraksis forandres. Dette styrkes også af, at det er blevet almindeligt med større lovsangsafdelinger, hvor man forsøger at opnå en fælles åndelig erfaring

gennem sang og musik.

Jeg vil gerne eksemplificere dette med nogle sange lanceret af den populære amerikanske sanger Michael W. Smith. Han har siden 1983 udgivet plader med kristen musik og har optrådt flere gange i Danmark med arrangementer, som kan betragtes som en blanding af moderne lovsangs- og koncertkultur. Han har fået udgivet to lovsangsplader inden for de senere år: *Worship* (2001) og *Worship again* (2002). Mange af sangene fra disse plader er populære blandt unge kristne og bliver i disse år flittigt brugt ved lovsangssamlinger i vore forsamlinger. Jeg vil i det følgende komme med tre eksempler.³ Første eksempel er sangen *Du er hellig/You are holy*:

Du er hellig,
du er mægtig,
du er værdig,
værdig al pris.
Jeg vil følge,
jeg vil lytte,
jeg vil elske,
dig hver en dag.

You are holy
You are mighty
You are worthy
Worthy of praise
I will follow
I will listen
I will love You
All of my days.

:/: Jeg vil love og prise,
min konge så værdig.
Jeg vil elske og tilbede,
jeg vil bøje mig for Ham.:/:

:/: I will sing to and worship
The King who is worthy
I will love and adore him
I will bow down before him.:/:

Du er konges Drot,
Bli´r Messias kaldt
du er værdig Gud,
Herre over alt
du er skaberen,
vor Immanuel
du er frelseren,
Du er lammet selv.
du er livets Gud,

You are Lord of Lords,
You are King of Kings
You are mighty God,
Lord of Everything
You're Emmanuel,
You're the great I Am
You're the Prince of Peace,
Who is the Lamb
You're the Living God,

vor fortabtes ven
 du regerer evigt,
 kommer snart igen
 du er alfa, omega
 fra først og til sidst
 du er frelser, forløser,
 min Herre Krist,
 du er fredens Gud,
 og jeg vil vi´ mit liv til dig.

You're my saving Grace
 You will reign forever,
 ou are Ancient of Days
 You are Alpha, Omega,
 Beginning and End
 You're my Savior, Messiah,
 Redeemer and Friend
 You're my Prince of Peace,
 and I will live my life for You.

og jeg vil love dig af hele min sjæl
 og jeg vil love dig af hele min styrke
 for du er min Gud
 du er min Gud.

Selvom denne lovsang har Kristus i centrum, er udgangspunktet sangerens beslutning om at overgive sig til ham. Konklusionen er jo, at fordi Jesus er den, som han er, vil sangeren overgive sig i større grad til Jesus. Den teologiske linje fra Elliotts *Just som jeg* er kan genfindes, bortset fra at her er ingen ydmyg erkendelse af åndens fattigdom. Man må dog gå ud fra, at der i *Du er værdig* er en slags erkendelse af, at vi har brug for Jesus, men det fremgår ikke klart til hvad. Det kan så både være sangens styrke og svaghed. Dette kommer derimod tydeligere frem i en anden af sangene *More Love, more Power/Mer' kærlighed, mer' kraft*:

1. More Love, more Power
 More of You in my life
 More Love, more Power
 More of You in my life.
 I will worship You with all of my heart
 And I will worship You with all of my mind
 And I will worship You with all of my strength
 For You are my Lord
 You are my Lord.

1. Mer' kærlighed, mer' kraft
 mer' af dig i mit liv.
 Mer' kærlighed, mer' kraft
 mer' af dig i mit liv.
 Jeg vil love dig af hele mit hjerte

I denne sang er temaet sangerens ønske om at blive fyldt med Guds kraft stærkt til stede. Det er dog påfaldende, at det handler om at overgive sig til Gud ved egen krafts overbevisning, og Gud er der i kraft af dette. Her er opmærksomheden fuldstændig rettet mod sangerens ønsker og behov, og spørgsmålet er om Jesu stedfortrædende gerning overhovedet spiller en rolle.

Retfærdigvis skal det siges, at der også findes andre og efter min overbevisning mere teologisk korrekte sange på Michael W. Smiths plader som fx *Above All Powers*, som også flittigt bliver brugt i Danmark. Derfor vil jeg som den sidste af Smiths nye lovsange nævne den selvransagende *The Heart of Worship*, som i Danmark er blevet kendt som *Når den sidste sang stille toner ud*:

1. Når den sidste sang
 stille toner ud,
 ja, så står jeg her.
 Længes efter at
 mødes der med dig
 på den nye jord.

Du ønsker mer' end min sang,
 for en sang i sig selv
 er ikke det, du vil ha'.
 Du ønsker hele mit liv,
 mine tanker og ord
 - alt ligger åbent for dig.

Forny mit liv, giv mig lovsangsglæde.
 Så det handler om dig,
 handler om dig, Jesus.
 Forny min ånd og forny mit hjerte.

Så det handler om dig,
handler om dig, Jesus.

2. Konge over alt,
himmel, hav og jord,
jeg vil prise dig,
i mig selv er jeg
svag og magtesløs,
jeg har brug for dig.

Til denne sang knytter sig en rørende historie fra sangens forfatter Matt Redmans kirke i England. Der havde man erkendt, at lovsangsafdelingen i gudstjenesten paradoksalt nok havde taget opmærksomheden fra Gud, hvilket førte menigheden ind i en selvransagelse. Denne sang skulle være en frugt af revurderingen af kirkens lovsangspraksis.

Sangen er som den eneste af de nævnte med i *Fællessang* (2002) som nr. 158. Det er mit indtryk, at redaktionen har samlet de bedste af tidens udenlandske sange med en bevidsthed om, hvad der bør være i fokus.

Konkluderende bemærkninger

Formålet med denne artikel har været at vise, hvordan sangkulturen i vækkelsesbevægelserne gennem amerikansk påvirkning er blevet præget af et moderne verdensbillede. Den moderne erfaringsverden sætter menneskets erkendelse og erfaring højest,

som måden at erkende verden og Gud på. Denne tendens går helt tilbage til 1800-tallets vækkelser, og det har fulgt bevægelserne frem til i dag. Ja, ud fra sangpraksis ser det ud som om tendensen er blevet kraftigt styrket i de seneste årtier. Mens den største del af opmærksomheden ofte har været rettet mod prædikenernes indhold og den rette teologiske lære, er det på høje tid også at evaluere sangenes budskab, og hvad de gør ved os.

Jeg tror, at de kortere lovsange er kommet for at blive, og de spiller en større og større rolle, ikke mindst blandt unge. Det gælder derfor om at finde de bedste af dem og i denne proces være klar over, hvilket verdensbillede der gør sig gældende. Vi er jo alle præget af en moderne verdensforståelse og af naturen kredser vi bestandigt om os selv. Det er der for så vidt ikke noget nyt i, hvilket de ældre sange bekræfter. Men en bevidsthed om tendensen kan hjælpe os til at sortere og inkludere nye sange i vores sangkultur med god samvittighed. Det er dette vigtige arbejde, jeg hermed har forsøgt at bidrage til.

- 1 Stephen Marini: "From Classical to Modern – Hymnody and the Development of American Evangelicalism, 1737-1970" i: E.L. Blumhofer/M.A. Noll (udg.): *Singing the Lord's Song in a Strange Land*, Tuscaloosa 2004, s. 1-38.
- 2 Jeg vil i den forbindelse gerne henvise til Jørgen Sejergaards glimrende analyse af situationen i: "Hvad vil vi med sang og musik i fremtiden?" *Budskabet* 3/2004, s. 24-32.
- 3 Da de to første i lige så høj grad synges på engelsk som på dansk, vil de blive præsenteret i begge versioner.

Peter E. Nissen f. 1976
Mag.art. i musikvidenskab 2005.
Lærer på LMH i foråret 2005.

Horisont er spalten, hvor redaktionens medlemmer vil forsøge at sætte aktuelle og principielle forhold ind i en større sammenhæng. Spalten vil også indeholde passager fra den kirkelige debat og klip fra forskellige blade og aviser.

Teknologi til verdens ende

Vort traditionelle billede af det, man med et gammelt ord kalder missionsmarken, krakelerer i disse år. Det blev klart for mig sidste sommer, da jeg deltog i et præstekursus i en afsidesliggende egn i Tanzania i Afrika. Det var otte år siden, jeg sidst havde været i landet. Derfor var forandringen meget tydelig. Udviklingen er begyndt at accelerere – også her i et af verdens fattigste lande.

Jeg arbejdede som missionær i dette stift indtil 1997. Indtil da havde vi været vant til, at der kun var telefonforbindelse mellem de fem store byer i området. Det betød, at de fleste evangelister og præster i stiftet kun havde mulighed for at kommunikere med hinanden via breve, som ofte var lang tid undervejs. Og tv var noget, der kun fandtes i hovedstaden 600 km væk. Vores børn på kostskolen kunne vi tale med én gang om ugen via en radioforbindelse. At sende breve elektronisk (e-mails) var noget nyt, der var på vej, og som ikke fungerede ordentlig endnu. Kommunikation med Danmark foregik via brev og en sjælden gang via telefon, når vi var på besøg i en af de store byer uden for vort distrikt.

Hvilken forandring oplevede jeg da i

2005? For det første blev præstekurset på alle måder planlagt via e-mailkommunikation. Mails, der blev sendt til kirkekontoret i dette afsides liggende stift, blev besvaret i løbet af en til to dage! Og da jeg kom derud, havde jeg den gode oplevelse, at tingene faktisk blev gennemført som planlagt.

For det andet var en del af præsterne blevet ejere af en mobiltelefon. Flere mobilselskaber konkurrerer i landet. Det betyder, at præster nu nemt og hurtigt kan kommunikere med hinanden på kryds og tværs i stiftet. Selv helt ude for enden af den dal, hvor kurset blev afholdt, var der mulighed for at bruge mobiltelefonen. Det krævede dog, at præsterne kørte lidt uden for byen og klatrede op i et bestemt træ!

For det tredje havde missionærerne på stedet en satellitforbindelse. Derfor kunne jeg hver dag under kurset kommunikere med familien i Danmark via e-mail. Og en enkelt gang ringede jeg også hjem, og vi kunne høre hinanden lige så tydeligt, som var det i Danmark.

For det fjerde havde centrets "efterskole" anskaffet sig en stor parabol, hvilket blandt andet betød, at præsterne hver aften under kurset kunne se nyheder fra både Tanzania og resten af verden!

For det femte er det efterhånden ret udbredt i de lidt større byer, at folk har tv og video. Det er ikke uden problemer, fandt jeg ud af under en gruppedrøftelse på kurset. De fleste af præsterne har nemlig ikke selv råd til dette udstyr (endnu). Det medfører, at deres børn går andre steder hen og ser det. Derfor har de ikke rigtig hånd i hanke med, hvad børnene ser. De talte en del om, hvordan de kunne løse det problem.

Den moderne teknologi er altså nået helt ud i verdens afkroge, og problemstillinger fra den vestlige verden begynder at trænge sig på. Den selvstændige kirke på den gamle missionsmark har fået nye hjælpemidler, men også nye udfordringer!

BHJ

Kernefamilien undermineres af kunstig befrugtning

I Kristeligt Dagblad, lørdag den 3. juni 2006 skrev avisens chefredaktør Erik Bjerager bl.a.:

"Det er trist, at Folketinget i går vedtog at give grønt lys for offentlig støtte til kunstig befrugtning af lesbiske og enlige. For det første har børn ret til både en far og

en mor, hvilket understreges i al anden lovgivning, senest i planerne om tvungen forældremyndighed ved skilsmisser. Nu sanktioneres det dobbeltprincip, at børn ikke nødvendigvis behøver en far.

For det andet anerkender staten med Folketingets beslutning en meget problematisk rettighedstænkning. Nu vinder den voksne lesbiske kvindes ret til at realisere sig selv som mor på bekostning af barnets ret til at have både en far og en mor. Den lesbikes og enliges ret er ikke lig med barnets ret, men de lesbiske har presset på, fordi de vil blåstemples af staten.

Et tredje problem med gårsdagens beslutning er, at den underminerer kernefamilien som samfundets grundstamme. Det er samfundets svækkede opbakning til kernefamilien og dyrkelsen af den totale frihed og juridiske ligestilling af alle samlevsformer, der er en af de vigtigste grunde til den europæiske kultur- og civilisationskrise. ”

Det er især inden for det etiske område, at sekulariseringen bliver synlig. Når holdningsmæssige problemer synliggøres, da afsløres det med al tydelighed, hvilke værdier og hvilket menneskesyn der råder.

For 50 år siden skrev Øivind Andersen bl.a. i en lille bog ”Egteskabet og hjemmet”:

”Et hjem er et livssamfund mellem mennesker, som er givet til hinanden af Gud og skabt til at leve sammen, som mand og hustru. Det er en alvorlig synd at krænke dette forhold ved at opløse eller ved at udhule det. Det har fatale følger.”

Videre skriver Øivind Andersen: *”Hjemmet er det egentlige samfund. Det vil jeg gerne sætte en tyk streg under. Hjemmet er det egentlige samfund. Af det, er det store samfund opstået, det som vi i daglig tale kalder ’samfundet’. Det grundlæggende er ikke staten, men hjemmet! Djævelen kan egentlig ikke udrette særligt meget med at nedbryde moral, gudsfrygt og Guds ordninger uden at han får magt over hjemmene og opløser den Guds ordening, som gælder for dem. Derfor er det ikke underligt, at hjemmene altid bliver angrebet af sjælefejden.”*

Kristeligt Dagblads redaktør sætter fingeren på det helt principielle, og enkelte politikere turde også vedgå, at beslutningen ikke blot var at ligestille enlige og lesbiske, men at undergrave hele familieforståelsen. EK

Nye menigheder – hvorfor ?

I løbet af det sidste halve års tid, er der stiftet en valgmenighed i Skjern og en frimenighed på Bornholm. Det er vel næppe for meget sagt, at netop disse to yderområder af Danmark har den tætteste koncentration af præster, som har modtaget undervisning på Dansk Bibel-Institut (DBI) eller Menighedsfakultetet (MF).

I ”MF-bladet” nr. 4/2006 skriver Fakultetsleder, Ingolf Henoch Pedersen, en lederartikel. Her bliver disse forhold kommenteret. Henoch Pedersen skriver: *”Rummer de nye menigheder så en kritik af de gode præster fra DBI eller MF? Nej,*

snarere en konstatering af, at mens sog-nemenighedsstrukturen helt klart rummer sine muligheder for mission, åbner valg- og frimenighedsformen andre veje for at kommunikere evangeliet til mennesker på en relevant måde. Om den ene eller anden form tjener evangeliet bedst, bliver vi næppe enige om. Derfor er der grund til at tilskynde til, at man begge veje møder hinanden med respekt og ikke opfatter alt som udtryk for kritik. Uanset hvilken menighedsform, vi vælger, må det overordnede være, at vi ved os forpligtede på at drive mission i hverdagen”.

Der er al mulig grund til at tage disse kloge og besindige ord til sig. Der opstår nemt lokale gnidninger, spændinger og måske lige frem sladder og bagtalelse, når en gruppe ønsker at organisere sig på en ny og anderledes måde. To-rumstænkningen, hvor menighedslivet blev levet i missionshuset og hvor gudstjenestelivet var en slags gæstevist i kirken (med mere eller mindre gæstestatus), den tid er forbi.

Forpligtelsen på at drive mission anno 2006 betyder for rigtig mange også nye menighedsformer. Hvis dette skal lykkes, så må motiverne ikke betvivles, og det er slet ikke, at vende ryggen til DBI eller MF, tværtimod. Der er brug for det teologiske arbejde som ingen sinde før. Der bliver næppe brug for færre evangelisk-lutherske præster med en solid teologisk uddannelse. Mange frimenigheder vil have et præstebehov, og hertil er DBI og MF også nyttige redskaber.

EK

Omsorg og forbønssamlinger

Vi er kaldet til at have omsorg for hinanden i Guds menighed. Den formaning møder vi i NT. Selve det grundlæggende indhold i formaningen findes mange steder i Bibelen - fordi det ganske enkelt ligger i forlængelse af det store kærlighedsbud.

Omsorg i praksis

Der er mange, der praktiserer denne omsorg. Kærlige ord bliver sagt til medkristne, som er i nød eller som oplever sorg. Det sker, når man kommer sammen i menigheden. Det sker, når man mødes i bibelkredsen, eller man er sammen på anden måde. Omsorgen viser sig ved, at der i menigheden spørges efter bedeemner, som man nævner for Herren. Enten ved at mødelederen beder for de ting, der nævnes, eller ved at man tager det op som bedeemner i de fælles bedemøder. Man skal ikke kende ret meget til sandt menighedsliv, før man ved, at omsorgen også viser sig gennem konkrete ting; i form af praktisk omsorg og hjælp på forskellig vis, fordi nogen er blevet klar over andres nød og går ind i den og bærer med. De ting er gode og rigtige, og vi må opmuntre og tilskynde hinanden til omsorgen.

Manglende frimodighed

Der findes imidlertid også mennesker i menigheden, som måske ikke lige har den frimodighed, at de spørger, om andre vil bede for dem. De hører med til menigheden, de lever i troen på Jesus, og kommer til de forkyndende møder, hvor de sidder og hører. Men lige det at få sagt: "Jeg har mistet mit job", "Vi har det vanskeligt i vores ægteskab", "En af vore børn har valgt at leve uden Jesus", "Jeg har et alkoholproblem" eller "Min ægtefælle har en depression" – er ikke så enkelt for alle at sige offentligt. Blufærdigheden bremser frimodigheden; måske båret af ængstelsen for at blive genstand for andres snak, hvilket der nemt vil være grobund for, hvis man nævner sit problem ved et møde med mange mennesker. Og menighedens bedemøder, ja, det er måske ikke lige stedet, hvor sådanne mennesker kommer. Bedemøderne er sjældent ligefrem tilløbsstykker. Så de vil måske selv opleve det lidt kunstigt, om de pludselig begyndte at komme der.

De rigtige rammer

Tænk vi så videre på dem, som mangler frimodighed, og forsøger at sætte os ind i deres tanker, så søger de måske et sted eller

en ramme, hvor de kan møde omsorg - altså hvor de kan møde nogen, som tager dem ganske alvorligt. Hvor de kan nævne det, som trykker dem, og hvor nogen vil bede for dem. Måske endda på den måde, at forbederen lægger sin hånd på deres hoved, og beder netop for dem og deres situation. Også rent psykologisk vil mange opleve det rigtigt og godt. Forestiller vi os et menneske, som af sin læge bliver orienteret om en livstruende sygdom, og som på den måde oplever at tingene falder sammen. Hvad gør en sådan kristen med sin frygt, sin bekymring, sin uro, sit ønske om at nogen vil bede til Gud for den sag, hvis vedkommende ikke har den frimodighed, som er nødvendig, for at sige det i det offentlige rum? Og hvis man ikke lige har et personligt forhold til en af dem, som det vil være naturligt at henvende sig til i en sådan situation.

Mon ikke mange sådanne ting klares, fordi mennesker i deres nød finder vej. Alligevel ved vi, at der er kristne, som ikke har fundet vej, men som har savnet en mulighed for, at en medkristen vil tage dem så alvorligt, så de måske med en hånd lagt på hovedet, bad netop for dem. Mon ikke vi bør lægge til rette for samlinger, så der bliver en mulighed for at komme dem i menigheden i møde, som bare har en lille frimodighed? Så de også kan komme ind i den omsorg, som alle trænger til at leve i. Der er jo ingen grund til, at sådanne mennesker skal søge udenfor en luthersk ramme, fordi de gerne vil, at andre skal bede for dem. Det må vi kunne hjælpe dem til.

Birger Daniel Petersen f.1947

Boghandler, ungdomssekretær, bymissionær, og nu landssekretær i LM.

Forbønssamlinger

Der er steder, hvor man tager sådanne menneskers behov alvorligt. Der indbydes til samlinger, hvor man kan komme frem til forbøn. Måske på den måde, at man i forbindelse med at menigheden er samlet og synger sammen, kan gå ind i et andet lokale, hvor der en eller to forbedere. Der kan man nævne sit problem, og der bliver bedt til Gud for én, og for den sag der bliver nævnt. Undertiden, hvis det er naturligt, ved at forbederen lægger sin hånd på den, der ønsker forbøn. Andre gange uden. Så går man tilbage til sin plads, og synger sammen med de andre. Vi behøver vel ikke skrive, at så er det, der er bedt om, pålagt lige så megen tavshedspligt, som enhver anden sjælesorgssamtale.

Sådanne arrangementer er det langt mere naturligt at lægge tilrette for i store forsamlinger. Men måske skal mindre forsamlinger slå sig sammen, og få planlagt sådanne forbønsmøder. De her ting skal ikke planlægges for at få et ekstra arrangement at komme til, men for at imødekomme nogen iblandt os, som trænger til omsorg. Forbønssamlinger kan fint ligge i forlængelse af et møde, hvor man har været sammen om forkyndelsen af Guds ord.

"Sådan har Gud sammenføjet legemet ... for at lemmerne skulle være enige og have omsorg for hinanden. For lider én legemsdel, så lider alle de andre". (1 Kor 12,25-26).

Jesus Guds søn – vor medlidende ypperstepræst

Vi skal nu se på et afsnit af Hebræerbrevet (4,14-6,20), hvor forfatteren løfter lidt mere af sløret for den virkelighed, at Kristus er ypperstepræst. Det er et tema, som foldes stadig mere ud i brevet. Kristi tjeneste som ypperstepræst ses særligt i lys af det aronittiske præstedømme i den gamle pagt. Men ét er, at Kristus af Gud er gjort til ypperstepræst, noget andet, hvordan modtagerne stillede sig til den virkelighed. Teksten viser os, at den gode undervisning kan afvises, men også at den kan modtages i tålmodig tro.

I denne artikel vil jeg koncentrere mig om tre forhold:

1. Forskellen på ypperstepræsten i den gamle pagt og i den nye pagt (Aron og Kristus)
2. Afvisningen af undervisningen om Kristus (at korsfæste Guds søn igen)
3. Modtagelsen af undervisningen om Kristus i tro og tålmodighed (som Abraham)

Ypperstepræsten i den gamle og nye pagt (5,1-10)

I den gamle pagts tid kendtes tre personer, som var salvede: præsten, profeten og kongen. Hebræerbrevets særlige anliggende er at åbenbare, hvorledes Kristus opfylder den salvede *præsts* funktion i gudstjenesten. Centralt i den funktion er, at

Kristus er sonoffer for folkets synder. Han er garanten for, at Guds trone er *nådens trone* for enhver synder, der drister sig frem for Gud (jf. 4,16).

Ypperstepræstens opgave i den gamle pagt var at være folkets repræsentant. Det fremgår af teksten, der siger, at han "tages blandt mennesker" (5,1). Aron skulle være kendt med menneskelivets vilkår på godt og ondt og var altså selv underlagt skrøbelighed (5,2). Det indebar, at Aron også måtte bringe ofre for sin egen synd. Han og hans slægt blev præster, fordi Gud havde kaldet dem til det (5,4). Guds kald havde en evne til at hellige og udruste en mand til at stå for Gud og tjene ham med ofre af forskellig slags. At være ypperstepræst var altså en værdighed, man fik af Herren selv, og ikke én man udnævnte sig selv til (jf. 5,4).

Det minder os om, at det er vigtigt med Guds kald og udrustning til den opgave, man har i Guds menighed. Kaldet og ånds-udrustningen fra Gud udgør hele værdigheden og myndigheden.

Når det gælder forskellen på Aron og Kristus vises den i 5,5-6 gennem to citater fra henholdsvis Sl 2,7 og Sl 110,4.

Salme 2,7:

Aron var ikke Guds søn. Sådan kaldes Kristus. Dermed under-

streges, at én virkelighed kender Kristus ikke som sin egen, nemlig syndens virkelighed. Vi har i troen på Jesus en ypperstepræst, som ikke kender synden fra sig selv, men udelukkende fra os. Han er og bliver "fristet i alle ting ligesom vi, dog uden synd" (jf. 4,15).

Kristus ejer en sand ære som ypperstepræst, der består i en fuldkommen hellighed og udødelighed. Ordene fra Sl 2,7 er udtryk for, at det er Gud, der giver sin elskede søn ære. Ingen af os mennesker formår at ære Kristus. Vi henvises til den ære, Gud selv giver ham.

Aron ejede heller ikke udødelighed i sig selv. Men Kristus er født af Gud til et liv, som ingen kan tage fra ham. I ApG 13,33 anvender Paulus netop disse ord fra Sl 2,7. Jesu opstandelse er en fødsel. Nu skal han ikke dø mere, men leve ved Faderens højre hånd som ypperstepræst. Forsoningsværket er fuldført, og evigt liv og retfærdighed tilvejetragt for syndere.

Salme 110,4:

Kristus er ypperstepræst på Melkisedeks vis. Den nye pagts ypperstepræst har et forbillede i Salems præst, Melkisedek (jf. 1 Mos 14,17ff), som står helt uden for og er hævet over alle præster i Israel. Hvad det betyder, skal vi se nærmere på i en efterfølgende artikel.

Ifølge 4,15 kendetegnes Kristus som ypperstepræst af at have medfølelse med vore skrøbeligheder. Det gælder altså også om ham, at han har indsigt i sit folks synd og kender dets fristelser, selvom han ikke selv syndede.

Der går en linie fra 4,15 til 5,7-9, hvor vi læser de stærke ord om, at Kristus, skønt han var søn, lærte lydighed af det han led. Den lydige lærte lydighed. Det kendetegner det, der er ægte i Guds rige, at det sættes på prøve af Gud, for at det skal vokse. Således møder vi også tankegangen i 12,5-6: "Min søn, foragt ikke Herrens opdragelse, mist ikke modet, når du rettesættes af ham; for Herren tugter den, han elsker, han straffer hver søn, han holder af." Disse ord er i sammenhængen brugt om det troende

menneske. Men det gælder også Guds egen søn, Jesus. Han blev tugtet, fordi han var søn – Guds Søn. Fordi han var ægte og ren i sit væsen, skulle han vokse i lydighed. Jesus levede med loven for øje, og i mødet med fristelser til at gå en anden vej end den Guds lov pegede på, skulle hans rene sind bøjes ind mod Guds vilje. Han bad i Getsemane om at blive fri for lidelsens kalk (jf. 5,7 og Luk 22,42), men han bad om det som gudfrygtig, og led i sin bøn. Hans lydighed skulle opøves indtil det sidste – til døden på korset.

Et menneske kan kæmpe for at forblive på den smalle vej. Det liv kender Kristus. Derfor har Guds folk en ypperstepræst, der er god at komme til. Han forblev tro mod sin Fader og forlod ham ikke.

Forudsætningen for, at Kristus kunne blive en ypperstepræst, der kunne have medfølelse med vore skrøbeligheder, er, at han har lidt under konsekvenserne af vore skrøbeligheder.

Afvisningen af undervisningen om Kristus

Hebræerbrevets forfatter har et ønske om at føre læserne dybere ind i Kristus, og særligt ind i hvad det betyder, at han er deres ypperstepræst. Det kostede sikkert mange anstrengelser for dem at gribe og holde fast i den nye pagt – de som var oplært i den gamle pagts ordninger og bud.

I den forbindelse nævnes udtrykket "undervisning for voksne" (6,1). Betydningen af dette udtryk svarer til udtrykket "fast føde" (5,12). Indføringen i, hvad Kristus, som ypperstepræst på Melkisedeks vis, betyder for dem, støder på vanskeligheder, hører vi. Forfatteren bebrejder dem, at de snarere trænger til "begyndelsesgrundene i Guds ord" (5,12). Dette udtryk svarer til udtrykket "mælk" (5,12).

Brevets modtagere er sløve til at høre og derigennem modtage den faste føde. Undervisningen om Kristus som den trofaste og medlidende ypperstepræst skulle bygges ovenpå fundamentet – mælken, som de modtog, da de var spæde i troen, dvs. nye kristne. Der findes en helt nødvendig vækst for de troende. En vækst på grundvolden, Kristus. Men vi lærer her (jf. 6,3), at for

at det kan ske, må Gud give lov. Det er alene ham, der kan føre et menneske ind i evangeliets konsekvenser, så det fører noget godt med sig også i livets mange praktiske forhold.

I den forbindelse taler forfatteren om nogle, der korsfæster Guds søn igen og gør ham til spot (6,6). Det ser ud til, at denne forfærdelige situation ikke er blevet hebræernes endnu (jf. 6,9). Men i lys af det forbillede, Israels historie er, og især i lys af brevets tidligere omtale af ørkenvandringsgenerationen, der var begyndt godt, men slet ikke nåede frem til målet for vandringen (jf. 3,7-11), er der grund til at være opmærksom på frafaldets risiko.

Hvad vil det sige at korsfæste Guds søn igen?

Jeg tror vi skal lægge nøje mærke til ordet "igen". Da Jesus blev korsfæstet på Golgatha, bad han for sine fjender: "Fader, tilgiv dem, for de ved ikke, hvad de gør" (Luk 23,34). Ligeledes nævner Peter i sin prædiken i Salomons søjlegang (ApG 3,17), at jøderne og deres ledere handlede i uvidenhed, da de overgav Jesus til korsfæstelse. Derfor kaldes de nu til bod og omvendelse (ApG 3,19). En så alvorlig forbrydelse var der tilgivelse for!

Men der er ikke tilgivelse for at gøre det "igen" efter at man har fået lys over, hvem Jesus er, og hvad han betyder for én. I Hebr 6,4-5 tales om mennesker, der netop har indsigt ved Helligånden i, hvem Jesus er, og hvad han har gjort for dem, og der bruges stærke ord om deres erfaringer med Jesus:

De er oplyste, har smagt den himmelske gave, fået Helligånden, smagt Guds gode ord og den kommende verdens kræfter. De har ikke alene kendt grundvolden, Kristus, men også bygget på den. At foragte den grundvold, med hjertet fuldt oplyst om den, fører et menneske ind i et uopretteligt frafald.

I 6,7-8 anvendes et billede på den tilstand. En mark der modtager regn og giver afgrøde for bonden, er en god mark. Men bærer marken ikke frugt, men tjørn og tidsel, brændes den af. Tanken er klar: Ligesom bonden ser efter frugt på marken og bedømmer den efter dens frugt, sådan ser Gud et menneskes hjerte. Han ser efter Åndens frugter til ære for ham.

Lykkelig den, der ikke kan læse disse ord, uden at ransage sig selv for Guds ansigt.

Modtagelsen af undervisningen om Kristus i tro og tålmodighed

Hebræerne lever et frugtbringende liv for Gud og mennesker. Det kommer til udtryk i 5,10. De har ikke korsfæstet Guds søn igen. Gud glemmer ikke deres tjeneste for de hellige. Bemærk her, at nok kan mennesker glemme vores tjeneste, men Gud er retfærdig. Han husker troens gode frugter!

For hebræerne, såvel som for os, drejer det sig om at vandre i tro. (jf. især kap. 11). Fra 6,1 minder forfatteren om troens far, Abraham. Meget kan siges om Abraham. Bestemt ikke alt faldt lige godt ud i hans liv. Det ved enhver, der læser historien om ham.

Men 6,15 peger på et glimt ind i troens væsen. Tro er at vente tålmodigt. Læg mærke til, at denne tålmodige venten hviler på noget, Gud har sagt: "Sandelig jeg vil velsigne dig og gøre dine efterkommere talrige" (v. 14). I det citat lægger vi mærke til to ting: En ed (sandelig) og et løfte (jeg vil velsigne dig og gøre dine efterkommere talrige).

Dette løfte om velsignelse til Abraham og hans efterkommere gentog Herren flere gange overfor ham. Jeg henviser her til eksemplet fra 1 Mos 22,16ff.

Hvad er det, Abrahams tro egentlig hviler på? I den menneskelige verden har eden den funktion, at den stadfæster en sag og umuliggør enhver modforestilling mod det sagte. Man viser ved eden, at man helt og fuldt står inde for det, man siger. Der er ikke mere at snakke om! I Guds tilfælde gælder det, at han egentlig kunne nøjes med et blot og bart løfte. Et enkelt ord om at Han ville velsigne Abraham og hans efterkommere. Men det nøjes Gud ikke med. Han rækker Abraham *to* urokkelige kendsgerninger: Både et løfte og en ed. Edsafleggelsen fra Guds side er et udtryk for, at han selv med hele sin person står inde for gyldigheden og virkeliggørelsen af løftets indhold. Der er ikke mere at

snakke om, for Gud har talt. Den sande, tålmodige tro er kendetegnet ved at holde fast i disse to kendsgerninger. Lad os lære af Abraham. Lad os ikke se på os selv. Lad os holde os Jesus for øje (jf. 12,1-2), og regne alene med ham, for "alle Guds løfter har fået deres ja i ham. Derfor siger vi også ved ham vort amen, Gud til ære." (2 Kor 1,20).

Læserne advarede mod at korsfæste Guds søn igen og spotte ham. Det, de her opmuntres til, er at regne med Guds løfte. Om end løftet kommer i form af et enkelt ord fra Gud, er det ikke desto mindre kraftfuldt. For løftet udtales ikke af hvem som helst, men af den eneste, der har lov at sværge. Den Gud, som ikke har nogen over sig, og som råder over liv og død.

Nu er det også værd at lægge mærke til, at dette skrives til "hebræerne". De var jo Abrahams efterkommere efter kødet. Velsignelsen til Abraham er dybest set Kristus og hele hans frelse. Denne rigdom skulle efter Guds plan nå ud til alle som troede, også dem af ikke-jødisk herkomst – hedningerne. Velsignelsen til Abraham skulle blive alle folkeslagene til del gennem Abrahams afkom (1 Mos 22,18).

Nu udtrykker Hebr 6,17, at den dybeste årsag til, at Gud aflægger ed på sit løfte, er, at han "med al tydelighed ville vise arvingerne til hans løfte, hvor urokkelig hans vilje er." Hebræerne er Abrahams kødelige efterkommere, men i kraft af troen er de også arvinger. Gud brænder for arvingernes frelse! Han ønsker, at det skal stå dem klart, at de for Kristi skyld er delagtige i hans velsignelse. Således rækker Herren gennem sit ord en sikker grund, hvorpå deres vished om at eje Guds velsignelse kan bygge.

I v. 19-20 proklamerer forfatteren, sejrssikkert og fuld af glæde, at deres sjæles håb er forankret i noget uden for dem selv – nemlig i himlen, hvor Kristus nu er deres fuldkomne ypperstepræst på Melkisedeks vis.

Deres sjæle kunne være urolige. Deres følelser kunne svinge mellem fortvivelse og fortrøstning. Men håbet står og falder ikke med sjælen. Håbet ligger fast og er grundlagt bag forhænget i den himmelske helligdom.

Thomas Wind f. 1962

Cand. theol. 1990. Lærer på LMH.

Johnny Søndberg-Madsen f. 1953

Cand.theol. 1986

Sognepræst i Torslev og

Østervrå, Vendsyssel

Dåbens brug

Man skal døbes én gang, men den troende må bruge dåben hele livet. Når man bekender sin synd, har man lov til at trøste sig med syndernes forladelse, som man fik i dåben. Og er man faldet fra troen, men angår og ønsker at komme tilbage til Herren, må man igen trøste sig med den nåde, der engang, måske for mange år siden, blev tilsagt i dåben.

Dåb og konfirmation

Vi må passe på, vi ikke lader dåben ligge under for konfirmationen. Det er galt, når det siges til konfirmanden, at han først nu skal gøre det løfte, som blev udtalt gennem fadderne, til sit eget løfte. Konfirmationshandlingen skal derimod, foruden almindelig undervisning i kristendommens grundsandheder, minde om den frelse alle barnedøbte modtog i barndommen.

Voksendåb - barnedåb

Både børn og voksne er genstand for dåben. Blandt voksne mennesker skal kun de, som allerede er kommet til tro, døbes:

"De, som tog imod hans ord, blev døbt, og den dag blev der føjet næsten tre tusind mennesker til." (ApG 2,41).

"Mens de nu kørte hen ad vejen, kom de til noget vand, og hofmanden sagde: 'Se, dér er vand, hvad hindrer mig i at blive døbt?' Filip sagde: 'Tror du af hele dit hjerte, så kan det ske.' Han svarede: 'Jeg tror, at Jesus Kristus er Guds søn.' Han befalede, at vognen skulle standse, og de gik begge ned i vandet, både Filip og hofmanden, og Filip døbte ham." (ApG 8,36-38).

Skriftbeviset for barnedåben fremkommer ved at kombinere skriftsteder som Mark 10,13-16 og Kol 2,11-12.

Mark 10,13-16: Spædbørn er også i stand til at modtage åndelig velsignelse, og efter modtagelsen af denne velsignelse er de medlemmer i Guds rige. Spædbarnets evne til at tage imod består ikke i en fremtidig tro, men i en aktuel tro, som barnet har i barneårene:

"Men den, der bringer en af disse små, som tror på mig, til fald, var bedre tjent med at få en møllesten hængt om halsen og blive sænket i havets dyb." (Matt 18,6).

Og deres medlemskab i Guds rige består i et aktuelt ejendomsforhold (Mark 10,14).

Kol 2,11-12: Paulus siger her, at dåben erstatter GT's omskærelse. Altså, at den er nådemidlet¹ for børn!

Fornægtelse af barnedåben

Fornægtelse af barnedåben har for det meste sin oprindelse i den ubibelske påstand, at børn ikke kan tro. Det er kun voksne, der kan tro, påstår barnedåbsfornægterne. Men hvorfor skulle spædbørn ikke kunne tro? Troen skænkes jo af Guds Ånd, når og hvor Gud vil det. Og skulle den almægtige Gud ikke kunne kommunikere med væsener, han selv har skabt – også væsener uden et rationelt menneskeskabt sprog?

"Sandelig siger jeg jer: Hvis I ikke vender om og bliver som børn, kommer I slet ikke ind i Himmeriget." (Matt 18,3, se også igen Mark 10,14-15).

Det er også blevet indvendt, at der ikke tales direkte om barnedåb i NT. Deraf, siges det, kan man drage den konklusion, at barnedåb ikke har været i brug i apostelkirken. Men den modsatte konklusion er imidlertid lige så berettiget: Barnedåb nævnes ikke

udtrykkeligt i Skriften, fordi den er blevet betragtet som en selvfølghed. I særdeleshed når Skriften meddeler, at hele familier og husstande blev døbt (ApG 11,14; 16,15; 16,33; 1 Kor 1,16). Man kan kun vanskeligt forestille sig, at alle disse familier var helt uden børn.

Skriften siger, at Kristus gennem vandets bad, i kraft af ordet, renser sin forsamling: "...for at hellige den ved at rense den i badet med vand ved ordet." (Ef 5,26). Børn udgør naturligvis en del af denne forsamling (Matt 18,6; Mark 10,13-16; Kol 2,11-12).

Udøbte børn

Når det gælder kristne forældres børn, der dør udøbte, har vi lov at antage, at Gud har en – for os ikke åbenbaret – måde, at virke troen på hos disse:

"...for han skal blive stor for Herren; han må ikke drikke vin og øl, men han skal fyldes med Helligånden allerede fra moders liv." (Luk 1,15).

"Da Elisabeth hørte Marias hilsen, sprang barnet i hendes liv, og hun blev fyldt med Helligånden." (Luk 1,41).

De to skriftsteder giver os en forståelse for, at et menneske kan tro allerede som foster, før det er født, omskåret, døbt og har været under ordets forkyndelse.

- Noget som sikkert også var tilfældet for piger i den gamle pagt. De blev jo selvsagt ikke omskåret som drengene. Derfor: Selvom vi her er inde på et område, hvor Gud ikke har givet os en klar åbenbaring, kan vi sige, at børn af troende forældre er under Guds nåde, også selvom de dør, før de når at blive døbt. Vi kan trøste de kristne forældre med, at alt er til bedste for dem, som elsker Gud (Rom 8,28). Dette løfte kan vi give, fordi Gud ikke er bundet til nådemidlet, selvom han har bundet os til det. Men samtidig skal kristne forældre formanet til ikke at udsætte dåben af deres børn, for at børnene ikke skal dø udøbte. Når det drejer sig om ikke-kristnes børn, vover vi ikke at love noget håb om frelse:

"Husk, at I dengang var adskilt fra Kristus, udelukket fra borgerret i Israel og fremmede for forjættelsens pagter, uden håb og uden Gud i verden." (Ef 2,12).

Barnetro

Spørgsmålet om, hvorfra barnet har sin tro, skal ikke bekymre os, idet dåben jo hører til evangeliet, og evangeliet ejer kraften til selv at virke den tro, som det kræver. Troen gives og styrkes altså i dåben gennem evangeliet, og absolut ikke gennem nogen fysisk eller magisk kraft, som f.eks. skulle ligge skjult i dåbsvandet.

Det er blevet sagt, at det lyder ejendommeligt, at vi ved dåben spørger barnet om troen, men lader fadderne svare. Det er dog nærliggende, idet barnet ved dåben endnu ikke kan tale, men vi af Guds ord ved, at børn har en personlig tro. Derfor udtaler voksne det, børnene endnu ikke selv kan udtale. Samtidig har vi ved dåben bekendt barnets tro. Således er der også svaret på spørgsmålet om, hvorvidt et dåbsritual med spørgsmål om troen overhovedet hører hjemme ved barnedåb. Nogle mener jo, at kirken uden refleksion blot har overtaget voksendåbens ritual og gjort dette til barnedåb. Men det er ikke rigtigt, for spørgsmålet om tro er lige så meget på sin plads ved barnedåb som ved voksendåb, idet vi ved, at børn tror ved dåben. Og endelig skal barnet selvfølgelig spørges om troen, selvom det ikke selv kan svare, for i modsat fald ville nogen måske tro, at den kristne kirke ikke kan give børn samme dåb som de voksne.

Ser vi på barnedåben, uden Guds ord, virker tanken os ganske ejendommelig. Samme tanker havde disciplene også. Derfor ville de jage dem væk, der kom til Jesus med deres små børn. Men Jesus blev vred, og sagde til dem: "Lad de små børn komme til mig, det må ingen hindre dem i, thi Guds rige hører dem til."

Kristus lærer sine disciple - og dermed os - hvor lidt den fornuft, der samles i os i årenes løb, formår, når det gælder om at komme ind i Guds rige.

"Sandelig siger jeg jer: Den, der ikke modtager Guds rige ligesom et lille barn, kommer slet ikke ind i det." (Mark 10,15).

Herren vender altså op og ned på disciplenes opfattelse. Mens disciplene mente, at børn ikke var det rette mål for Jesu velsignelse, lærer Kristus os, at de voksne må blive som børn igen, hvis de vil have del i himmeriget. Således må vi også tage afstand fra vore egne funderinger og gennem tro på Kristi ord tage imod de rette tanker om børns tro og frelse.

At lade sig døbe for de døde

"Hvad skal det ellers til for, at nogle lader sig døbe for de døde? Hvis døde overhovedet ikke opstår, hvorfor så lade sig døbe for dem?" (1 Kor 15,29).

Paulus godkender absolut ikke, at nogen lader sig døbe for de døde. Han understreger kun, at når de gør det, må det være fordi, de tror på en opstandelse, ellers ville det være en meningsløs handling. Levende kan ikke lade sig døbe for at frelse dem, der døde som ikke-kristne. Den retfærdige skal nemlig leve af sin tro. Og man kan ikke frelses gennem andres gode gerninger.

At døbe skibe og andre ubesjælede ting, er naturligvis en bespottelse af den kristne dåb.

Hvem skal døbe

Nådemidlerne tilhører de troende, uden at de skal formidles af en præstestand e.l. Når præsten forvalter dåben, er det fordi, han bestyrer et offentligt embede som de troendes tjener. Det er et kirkeligt ordensprincip, og ikke andet. Derfor: Hvis der ikke lige er en offentlig tjener til stede (nøddåb), er det enhver kristen persons – kvinde såvel som mand - ret og pligt at foretage dåben.

Dåbens nødvendighed

Selvom dåben er en guddommelig ordning, må dåben ikke fremstilles som en absolut nødvendighed i den forstand, at den, som ikke er blevet døbt, ikke kan eje syndernes forladelse og ikke blive frelst. Og omvendt må man heller ikke kalde den, der er døbt for kristen, hvis han fornægter troen på Kristus. Den døbtte ikke-troende er nemlig som udøbt, idet han ikke har velsignelse af sin dåb.

Alle nådemidler har samme sigte og virke, nemlig at formidle syndernes forladelse og derigennem virke, fremkalde og styrke troen. Den, som kommer til tro på evangeliet, ejer syndernes forladelse og salighed, også selvom han, pga. omstændighederne, ikke er blevet døbt.

Vi må derfor forstå dåbsbefalingen i Mark 16,15-16 sådan, at dåben er befalet og noget, man ikke skal foragte, men bruge. Og alligevel skal man ikke forstå dåben så snævert, at hvis nogen ikke har kunnet komme til den hellige dåb, da er vedkommende

fordømt.

Når Jesus siger: "Sandelig, sandelig siger jeg dig: Den, der ikke bliver født af vand og ånd, kan ikke komme ind i Guds rige" (Joh 3,5), er det ikke for at lære os, at dåben er absolut nødvendig. Hans pointe er at tale dom over de skriftlærde og farisæere, som ikke ville anerkende Johannes' dåb, i modsætning til tolvderne, der ville omvende sig og lade sig døbe (Luk 7,29-30).

På trods af ovenstående er vi tvunget til at sige, at de, der foragter Kristi dåb, ved mod bedre vidende ikke at lade sig døbe, begår en synd, de må omvende sig fra. Det er foragt for sakramentet, der fordømmer - ikke fravær af sakramentet eller uvidenhed om sakramentet. Det er troen på Kristus og syndernes forladelse ved ham, der er nødvendig til frelse, ikke dåben, idet troen kan være til stede gennem evangeliets ord alene.

Sammenfatning

Som sakramente er dåben knyttet til det egentlige nådemiddel: ordet. Der findes derfor ingen særlig dåbsnåde udenom ordet. Den nåde, dåben skænker, er, at den døbtte ved tro på ordet om Jesus modtager Guds nåde. Dåbens nåde er den samme nåde, som ordet om korset i øvrigt skænker synderen. Dermed er det også konkluderet, at dåben ikke i sig selv yder gavn til mennesker, der ikke tror evangeliet. Og dermed er det også afvist, at dåben skulle kunne nedlægge en slags spire eller from evne til at tro, der kan være dybfrossen i det hårde menneskehjerte i årtier, for så pludselig at vågne op til nyt liv og udvikle sig til en levende kristentro. Barsedåb er rigtig, ikke fordi børn er mere syndfrie end andre, men fordi børn også er underlagt arvesynden og er fortabte uden Jesus.

1 Nådemidlerne er tre ting, nemlig: Guds ord, dåb og nadver, altså en fællesbetegnelse for de midler, Gud bruger for at frelse, skænke nåde og syndernes forladelse. Troen og bønner i Jesu navn er ikke nådemidler men nådevirkninger, der er beregnet til at hente nåde fra ordet, hvoraf dåben og nadveren er indstiftet af Kristus som synlige ord. Gud kan nemlig kun nå et menneskehjerte gennem ordet, idet han ikke har åbenbaret os andre veje at nå ham på end netop gennem ordet.

Udgivet af:
Luthersk Missionsforening
Industrivænget 40
3400 Hillerød
Bladnr. 91883

Returneres ved varig adresseændring

BUDSKABET 4 | 2006
TEMA | SKRIFTENS FOLK